

národní
úložiště
šedé
literatury

Projevy islámského extremismu z hlediska trestního práva České republiky

Tvrdíková, Adéla
2016

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-253566>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 27.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní [nusl.cz](http://www.nusl.cz) .

Projevy islámského extremismu z hlediska trestního práva České republiky

Adéla Tvrdíková

Právní analytička skupiny Counter-Radicalisation Task Force

Counter-Radicalisation Task Force (CRTF) je odborná pracovní skupina, jež se zabývá trendem radikalizace mezi evropskými muslimy.

Shrnutí

- Existuje řada definic pojmu islámský extremismus, lze však vyjít z definice užívané Ministerstvem vnitra České republiky (MVČR) pro extremismus – vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku, přičemž tyto ideologie vychází z doslovných a radikálních výkladů koránu a sunny. Synonymem může být i pojem islamismus, ten je však rovněž užíván v širším smyslu jako označení všech politických koncepcí islámu.
- Příznačné jsou pro tyto ideologicky motivované pachatele kombinace těchto ideových postojů: neshášenlivost až nenávisť vůči všemu neislámskému, včetně netolerance k jinověrcům (nejčastěji židům, křesťanům), či osobám bez vyznání, netolerantní až nepřátelský postoj k homosexuálním menšinám, špatné zacházení a nadřazený postoj k ženám, nepřátelský postoj vůči vládám a ústavnímu uspořádání západních států, proti západnímu materialismu, imperialismu, životnímu stylu a jeho liberálním hodnotám, prvky totalitarismu projevující se např. snahou o potlačení svobody slova (útoky na kritiky islámu a Mohammeda, obviňování z odpadlictví od víry) a další.
- Pozitivně lze islámské extremistické ideologie definovat takto: snaha o návrat k původní podobě islámu bez novot, prosazování politických koncepcí islámu, včetně snahy o nastolení nadvlády islámu prostřednictvím islámského práva šaría, nebo alespoň preference šaría před platným sekulárním právem, šíření islámu prostřednictvím džihádu, někdy i za použití násilí (tzv. džihád mečem).
- Islámský extremismus je v českých podmínkách relativně nový fenomén, ke správné volbě právní kvalifikace u daného případu extremistického jednání, nebo zda je vůbec na místě trestněprávní postih a proč, třeba pečlivě zkoumat pohnutku a motiv (nejčastěji) ideologicky motivovaných pachatelů (vzhledem k ideovému zakotvení, napojení na extremistické subjekty, mešity apod.). Platí zejména u tzv. nenávislných trestných činů, kde je pohnutkou pachatele nenávisť vyplývající z příslušnosti oběti k určitému náboženství, národnosti nebo proto, že je domněle či skutečně bez vyznání.
- Verbální trestné činy je nutné posuzovat i z hlediska práva ústavního a případného porušení ústavně zaručené svobody projevu. Ústavní experti i judikatura zaujímají obecné stanovisko, že v liberálně-demokratické sekulární společnosti musí i náboženství respektovat stěžejní zásady soudobé demokracie, mezi které svoboda projevu (vč. satiry, zesměšňování apod.) neodmyslitelně patří, a nikoli naopak, že budou demokratické zásady ustupovat požadavkům či doktríně náboženství. K zachování jeho ústavní ochrany však takový projev nesmí obsahovat

nenávist a vybočovat z obecně uznávaných pravidel slušnosti, přičemž se bude posuzovat i forma projevu.

- Projevy islámského extremismu mohou naplnit skutkovou podstatu mnoha trestných činů: trestné činy proti životu a zdraví (§§ 140, 145, 146), proti svobodě (§§ 171, 175, 176), proti důstojnosti v sexuální oblasti (§§ 185-187), proti rodině a dětem (§ 194), trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci (§§ 311, 312, 314, 354), trestné činy narušující soužití lidí (§§ 352, 354, 355, 356), dále trestný čin dle § 357, trestné činy proti lidskosti, proti míru, a válečné trestné činy (§§ 400 – 405) a další.

1. Úvod

Nárůst projevů islámského radikalismu je jedním z nejzávažnějších sociálně-patologických jevů, kterým aktuálně západní liberální společnosti čelí. Zkušenosti z okolních evropských zemí ukazují, že je třeba se tímto fenoménem vážně a efektivně zabývat nejlépe v té fázi, kdy ještě nedosáhl takové intenzity, která výrazně ztěžuje jeho řešení a nese s sebou enormní náklady. Zájmem České republiky by mělo být vynaložit maximální úsilí k jeho prevenci na našem území. Zároveň nelze vzhledem k volnému pohybu osob a kapitálu v rámci schengenského prostoru a současné migrační krizi vyloučit nárůst těchto incidentů i na dosud relativně klidném a z hlediska této trestné činnosti bezpečném území České republiky. Pouze náležitá identifikace extremistického jednání následovaná správnou trestněprávní kvalifikací a důkladným postihem pachatelů může vést k podchycení těchto extrémních projevů za využití efektivních nástrojů trestního práva a napomoci tím k prevenci tohoto nebezpečného fenoménu na území ČR.

2. Cíl a metodologie práce

Tato práce si klade za cíl nastínit základní a nejpodstatnější právně-teoretická a teologická východiska projevů islámského extremismu a následně popsat metodologický postup jejich postihu v souladu s trestním právem hmotným. Budou vysvětleny jednotlivé právní kvalifikace možných projevů islámského extremismu a podán výklad skutkových podstat trestných činů s tímto jednáním spojených.

Zaměření práce se tedy neomezuje pouze na trestněprávní teorii, ale naopak klade důraz na užití v rozhodovací a aplikační praxi příslušných činitelů veřejné moci, směrem k praktickému právu. Základním přetrvávajícím problémem při aplikaci právní normy na konkrétní trestněprávní jednání zůstává posouzení, jakou právní kvalifikaci zvolit. Převažující pozornost je z tohoto důvodu věnována hmotněprávní rovině, kde analyzuji logicky výkladovými metodami znaky skutkových podstat trestných činů, které mohou být extremistickým jednáním naplněny, a uvádím možnosti právní kvalifikace konkrétních či modelových příkladů extremistického jednání.

S přihlédnutím k faktu, že extremistická trestná činnost velmi často nese formu slovních projevů, zaměřuji se dále podrobněji na ty formy extremistického jednání, kterými dochází k zásahu do svobody slova. S ohledem na zvolený typ extremismu jako extremismu ideologicky motivovaného jsem vyčlenila prostor i základní analýze ideologického rámce zkoumané trestné činnosti, jehož znalost je nezbytná pro správnou kvalifikaci daného jednání z hlediska hmotného práva.

3. Definice a obsah pojmu „extremismus“

Pojmem „extremismus“ jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují ze zákonných, ústavních norem, vyznačují se prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku¹, nebo též jakékoli ideologie nebo aktivity, které směřují proti stávajícímu politickému systému jako takovému a jež si kladou za cíl jeho likvidaci a následně nahrazení vlastní alternativou.² Z roviny kriminalistické lze rovněž popsat tento fenomén jako souhrn určitých sociálně-patologických jevů vytvářených více či méně organizovanými skupinami osob a příznivci těchto skupin s dominujícím odmítáním základních hodnot, norem a způsobů chování platných v aktuální společnosti.

Herzceg pod tímto pojmem rozumí verbální, grafické, násilné a jiné aktivity jednotlivců nebo skupin výrazně vybočující z všeobecně uznávaných norem s výraznými prvky netolerantnosti, nesnášenlivosti a odmítavým postojem ke kompromisu, útočící na podstatu státu, život, zdraví nebo cizí majetek.³

Mareš lapidárně označuje extremismus jako „antitezi demokratického právního státu“,⁴ přičemž extremismus náboženský se vyznačuje zejména tím, že si nárokuje suverenitu náboženského vyznání na úkor excesivního porušení lidských práv a individuální svobody⁵;

„Náboženský extremismus využívá náboženství k prosazování takových zájmů, které vedou k nastolení nebo udržení teokratického režimu anebo k výrazné netoleranci k osobám jiné víry (které netolerantní nejsou) či k excesivnímu omezování práv a potlačování lidské důstojnosti příslušníků vlastního náboženského směru. Náboženský extremismus se projevuje jak ve vyhraněných prouděch velkých náboženství (v jejichž rámci působí i umírněné demokratické proudy), tak i v podobě ucelených – zpravidla menších – extremistických sekt a kultů (přesné odlišení obou vymezených typů je však často obtížné, protože i různé obskurní sekty a kulty odkazují anebo míchají vazby na různá světová náboženství). Náboženský extremismus může být propojen i s ideologickými směry extremismu, např. katolický extremismus s pravicovým extremismem.“⁶

Islámský extremismus využívá islámské náboženství k nastolení a udržování islámské teokracie založené na dogmatické aplikaci práva šaría. Je výrazně netolerantní k vyznavačům jiných náboženství, bezkonfesijním a ateistům. V některých případech jsou extremistické prvky přítomny i ve vzájemném

¹ Metodický materiál. Extremismus. Nejvyšší státní zastupitelství. Brno, 2009. s. 19. Dostupné na: <portal.justice.cz/nsz/soubor.aspx?id=82741>

² Charvát, J. Současný politický extremismus a radikalismus, Praha: Portál, 2007, str. 9-10.

³ Herzceg, J. Trestné činy z nenávisťi, ASPI, Wolter Kluwer, 2008, str. 14.

⁴ Mareš, M. Úvod do problematiky pravicově extremistických hudebních produkcí na území ČR (vstupní studie vědeckých a praktických pozantků), str. 4

⁵ Mareš, M. Základní pojetí extremismu a souvisejících jevů v ČR. Konference „Extremismus“, Jihlava, Kraj Vysočina 5. – 6. 3. 2012, Příspěvek vznikl v rámci specifického výzkumu na MU

⁶ Bötticher, Mareš 2012, s. 281-286, dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/19119/EXTREMISMUS-V-CR-NABOZENSKY-EXTREMISMUS.html/>

vztahu mezi jednotlivými dílčími konfesemi islámu – sunnitě proti šíitům a naopak (Mareš, Bötticher 2011). Jako synonymum islámského extremismu bývá někdy používán pojem islamismus, ten je však rovněž užíván v širším smyslu jako označení všech politických koncepcí islámu. Bojovné pojetí islamismu dominantně preferující tzv. džihád mečem se nazývá džihádismus“.⁷

Jak opakovaně uvádí MV ČR v každoročně vydávaném dokumentu Koncepce/Strategie boje proti extremismu, jsou extremistické postoje způsobilé přejít v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém důsledku, destruktivně na stávající demokratický politicko - ekonomický systém, tj. snaží se nahradit demokratický systém systémem nedemokratickým (totalitním nebo autoritářským režimem, diktaturou, anarchií).⁸

Extremismus je pojem velmi nejednoznačný, pojí se k němu celá řada definicí, např. Ministerstvo vnitra ČR využívá ve své koncepční činnosti tuto pracovní definici:

„Pojmem extremismus jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Mezi tyto principy patří:

- úcta k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy),
- svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (čl. 1 Ústavy),
- nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9 odst. 2 Ústavy),
- svrchovanost lidu (čl. 2 Ústavy),
- volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy),
- ochrana menšin při rozhodování většiny (čl. 6 Ústavy),
- svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezczitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 1, čl. 3 Listiny základních práv a svobod).“

Tímto typem extremistických aktivit se zabývá Bezpečnostní informační služba⁹ na základě zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 5 odst. 1 tohoto zákona BIS zabezpečuje informace:

⁷ <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/g/19123/EXTREMISMUS-V-CR-ISLAMISTICKY-EXTREMISMUS.html/>

⁸ <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

⁹ a dále též následující subjekty veřejné moci - Vláda ČR a Bezpečnostní rada státu; Ministerstvo vnitra ČR (zvláště Odbor bezpečnostní politiky ČR a Odbor prevence kriminality); Policie ČR; Státní zastupitelství, soudní systém (specificky soudní znalci) a Vězeňská služba ČR; Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace; Generální inspekce bezpečnostních sborů; Ministerstvo obrany, Vojenské zpravodajství a Vojenská policie; Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy; Ministerstvo kultury (církvní oblast); Krajské a obecní bezpečnostní komise a další orgány, obecní policie.

- a) o záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky,
- b) o zpravodajských službách cizí moci,
- c) o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství,
- d) o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy České republiky,
- e) týkající se organizovaného zločinu a terorismu.

Dle statistiky za rok 2014 prováděné dle krajů nejvíce trestných činů s extremistickým podtextem bylo zaevidováno v hl. m. Praze (40 tr.č., což představuje 19,9 % z celkového počtu na území České republiky). Následují kraje Moravskoslezský (34 tr.č., 18,4 %), Ústecký (28 tr.č., 13,9 %) a Středočeský (20 tr.č., 10,0 %). Naopak nejméně těchto trestných činů bylo evidováno v Pardubickém kraji (2 tr.č., 1,0 %), kraji Vysočina (3 tr.č., 1,5 %) a v krajích Karlovarském a Libereckém (4 tr.č., 2,0 %).¹⁰

Nejpočetněji jsou zastoupené trestné činy dle § 403 (založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka), § 404 (projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačování práv a svobod člověka) a § 405 (popírání, zpochybňování, schvalování, ospravedlňování genocidy) trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb). Tyto trestné činy představují 48,8 % (100 tr.č.) z celkového počtu tr.č. s extremistickým podtextem, přičemž došlo k objasnění 73 z nich a stíháno bylo 82 pachatelů. Trestné činy dle § 355 (hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob) představují druhou nejpočetnější skupinu. Celkově se podílejí na všech trestných činech 13,4 % (27 tr.č.). V rámci nich došlo k objasnění 20 případů a stíhání 27 osob. V roce 2014 oproti roku 2013 byl výrazněji zastoupen trestný čin dle § 356 (podněcování k národnostní a rasové nenávisti), kdy bylo zjištěno 17 tr.č. (9 %) a objasněny byly 3 případy a stíháno 5 pachatelů. Trestné činy dle § 352 (násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci) představují 6 % (12 tr.č.) všech činů. Objasněno bylo 11 případů, které spadají pod § 352, a stíháno 12 pachatelů. Trestné činy dle §§ 323-6 (násilí proti úřední osobě) tvoří 5 % (10 tr.č.), přičemž objasněno bylo 8 případů a stíháno 8 pachatelů. Trestné činy dle §§ 145 a 146 (úmyslné ublížení na zdraví) se podílejí na celkovém počtu trestných činů 3,5 % (7 případů). Z toho 4 trestné činy byly objasněny a 7 pachatelů stíháno. Méně pak byly zastoupeny také trestné činy podle § 228 (poškození cizí věci), § 228 odst. 2 (sprejerství) a § 329 (zneužívání pravomocí úřední osoby). Pokud se jedná o soudní statistiku pravomocně odsouzených osob, bilance za rok 2014 je poměrně nízká. V roce 2014 byli pachatelé těchto deliktů nejčastěji odsouzeni pro trestné činy podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 a § 404 TZ – 42 osob. Následují odsouzení pro trestný čin podle § 358 TZ – výtržnictví spáchané s rasovým podtextem – celkem 24 osob. Třetím nejčastějším

¹⁰ Výroční zpráva MVČR o extremismu za rok 2014, str. 24, dostupné z: <https://www.google.cz/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20o%20extremismu>

deliktem, za který byli pachatelé odsouzeni, jsou trestné činy hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení podle § 355 a § 356 TZ – 8 osob.¹¹

4. Hmotněprávní problematika projevů extremismu

Trestní právo nabízí následující typologii projevů extremismu: 1) levicový, 2) pravicový, 3) náboženský, 4) ekologický, 5) národnostní.

Tato část práce si klade za cíl základní orientaci v extremistickém jednání s náboženským podtextem a ve skutkových podstatách trestných činů, které tímto jednáním mohou být naplněny. V praxi bývá častým problémem zejména otázka, jakou právní kvalifikaci u daného případu extremistického jednání zvolit. V této části se proto zaměřuji na 1) výklad skutkových podstat trestných činů spjatých s islámským extremismem, dále na 2) popis možného extremistického jednání a nakonec na 3) možnosti právní kvalifikace daného jednání.

I. Výklad skutkových podstat trestných činů

Správný výklad níže uvedených pojmů lze považovat za stěžejní předpoklad pro náležitou subsumpci daného jednání pod skutkovou podstatu trestného činu.

Klíčovým pojmem dotčených skutkových podstat je *vyznání*, které lze chápat jako aktivní i pasivní vztah k určitému náboženství, jako všeobecné teorii a výkladu světa podávanému určitou církví. Pokud trestní zákoník uvádí pojem – osoba bez vyznání, jde o osobu, která uvědoměle odmítá jakékoli náboženství nebo víru.¹²

Pro níže uvedené trestné činy je znakem jejich základní či kvalifikované skutkové podstaty *pohnutka*, spočívající v rasové, národnostní, náboženské a jiné nenávisti.¹³

Obecně bývají tyto trestné činy označovány jako **trestné činy z nenávisti** (v zemích USA a UK označovány jako tzv. *hate crimes*). Charakteristickým rysem těchto trestných činů je specifická ideologická motivace pachatelů, na rozdíl od trestných činů motivovaných ekonomicky či např. pudovými pohnutkami. Pachatel je naopak dokonce ochoten k dosažení svých cílů přinášet i oběti, v podmínkách džihadistického islámismu někteří pachatelé extrémně dokonce i oběť svého vlastního života (arab. *fidá*, *tadhija*). Trestné činy z nenávisti lze tedy definovat jako protiprávní jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu a jeho pohnutkou je apriorní nenávist pachatele vyplývající

¹¹ Výroční zpráva MVČR o extremismu za rok 2014, str. 25, dostupné z: <https://www.google.cz/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20o%20extremismu>

¹² Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6. vydání, s. 1184.

¹³ Pro přehlednost textu jsou použity zkratky TZ pro trestní zákoník.

z příslušnosti oběti útoku k určité rase, národnosti, etnické skupině, náboženství, třídě či jiné sociální skupině.¹⁴

II. Pachatelé trestných činů

Herzceg rozlišuje tyto skupiny pachatelů trestných činů¹⁵:

1. ideologicky motivovaný pachatel;
2. xenofobní pachatel;
3. ekonomicky a sociálně motivovaný pachatel;
4. kriminální pachatel.

III. Islámský extremismus z hlediska pachatele

Pro účely této práce se zaměřuji na trestné činy páchané výhradně ideologicky zaměřenými pachateli, a to ideologií, která bude zjednodušeně označována jako islámský extremismus.

K naplnění skutkových podstat níže uvedených trestných činů může dojít na základě rozličných typů jednání, pohnutek a ideologií, které jsou obecně označovány pojmy jako islámský fundamentalismus, islamismus, radikální islamismus, islámský extremismus, wahábhismus, salafismus, džihádismus apod. Pro účely této práce nicméně není nezbytné se široce zabývat definičními nuancemi mezi těmito koncepcemi či proudy, neboť u projevů všech takto označovaných ideologií lze vysledovat některé společné jmenovatele, kterými tato jednání naplňují znaky skutkových podstat některých trestných činů, jak bude uvedeno dále. V této analýze z toho důvodu budu pracovat s výše uvedenými pojmy jako velmi blízkými. Detailněji – k pochopení pohnutek páchaní těchto trestných činů – se ideovou základnou a inspiračními zdroji islámského extremismu zabývám v kapitole **4.5. této práce**.

IV. Extremistické jednání a skutkové podstaty trestných činů

Extremistické jednání s náboženským podtextem může nejčastěji naplnit skutkovou podstatu těchto trestných činů:

- 1) Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 352 odst. 2 a 3 TZ
- 2) Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 TZ
- 3) Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle § 356 TZ
- 4) Vražda podle § 140 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. g) TZ

---

¹⁴ Herczeg, J. Trestné činy z nenávisti. Praha: ASPI, Wolters Kluver, 2007, s. 10, 11.

¹⁵ Herczeg, J. Trestné činy z nenávisti. Praha: ASPI, Wolters Kluver, 2007, s. 148, 149.

- 5) Těžké ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, 2 písm. f) a ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 2 TZ
- 6) Vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. f) TZ
- 7) Poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. b) TZ
- 8) Omezování osobní svobody (§ 171 TZ)
- 9) Dvojí manželství (§ 194 TZ)
- 10) Pohlavní zneužití (§ 187 TZ)
- 11) Znásilnění (§ 185 TZ)
- 12) Omezování svobody vyznání (§ 176 TZ)
- 13) Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 TZ, projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 TZ, popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 tr. zákoníku
- 14) Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ)
- 15) Pohlavní zneužití (§ 187 TZ)
- 16) Rozvracení republiky podle § 310 TZ¹⁶
- 17) Sabotáž podle § 314 TZ
- 18) Nebezpečné vyhrožování podle § 353 TZ
- 19) Nebezpečné pronásledování podle § 354 TZ¹⁷

¹⁶ § 310 TZ: (1) Kdo v úmyslu rozvrátit ústavní zřízení, územní celistvost nebo obranyschopnost České republiky anebo zničit její samostatnost se účastní násilných akcí proti České republice nebo jejím orgánům, bude potrestán odnětím svobody na osm až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.

(2) Odnětím svobody na dvanáct až dvacet let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,
- c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu,
- d) způsobí-li takovým činem závažné ohrožení mezinárodního postavení České republiky, nebo
- e) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(3) Příprava je trestná.

¹⁷ § 354 TZ: (1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,
  - b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
  - c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,
  - d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
  - e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,
- a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,
- b) se zbraní, nebo

20) Genocidium podle § 400 TZ a útok proti lidskosti podle § 401 odst. 1 písm. e) TZ – podle § 400 odst. 2 TZ bude stejně potrestán ten, kdo k činu uvedeném v § 400 odst. 1 TZ veřejně podněcuje

21) Teroristický útok podle § 311 TZ

22) Teror podle § 312 TZ

23) Apartheid¹⁸ podle § 402 TZ

Základními formami, kterými se projevuje a realizuje extremistické jednání (prostředky páčání trestné činnosti), jsou zejména tyto:

- 1) letákové a plakátové akce
- 2) publikační a vydavatelská činnost
- 3) veřejné demonstrace
- 4) přednášky, kázání v mešitách, školení, výstavy
- 5) koncerty
- 6) vyhrožování
- 7) násilné útoky
- 8) ostatní projevy (vykřikování, hajlování, prezentace hesel, symbolů a další)

1. Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352 TZ)

(1) Kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(3) Stejně jako v odstavci 2 bude potrestán,

a) kdo se spolčí nebo srotí ke spáchání takového činu, nebo

---

c) nejméně se dvěma osobami

¹⁸ § 402 odst. 1 a 3 TZ: „Kdo uplatňuje apartheid nebo rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou nebo třídní segregaci nebo jinou podobnou diskriminaci skupiny lidí, bude potrestán odnětím svobody na pět až dvanáct let. Příprava je trestná.“ Vyjma výslovně uvedené diskriminace a rozlišování lidí na základě náboženské segregace (to zahrnuje též bezvěrce) toto zahrnuje jakoukoli jinou segregaci, včetně segregace mužů a žen („jinou podobnou diskriminaci skupiny lidí“). Skutková podstata apartheidu tedy musí být vykládána v souladu s níže uvedenými mezinárodními smlouvami a zahrnuje poměrně širokou škálu legislativních či jiných opatření, např. jakákoli opatření včetně legislativních, jejichž smyslem je rozdělovat obyvatelstvo podle rasy zřizováním oddělených rezervací a ghatt pro příslušníky určité rasové skupiny nebo skupin, zákazem uzavírat smíšená manželství mezi příslušníky různých rasových skupin, vyvlastňováním půdy, kterou vlastní rasová skupina nebo skupiny či jejich příslušníci.

b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Objektem trestného činu je klidné občanské soužití a především zákaz jakékoli diskriminace určité skupiny lidí, tedy porušení principu rovnosti, jak je garantován v čl. 3 odst. 1 Listiny.

V citovaném ustanovení trestní zákoník poskytuje ochranu jen před útoky motivovanými politickým přesvědčením, národností, rasou, příslušností k etnické skupině, vyznáním nebo nedostatkem vyznání napadených osob.¹⁹

Ustanovení § 352 TZ rozlišuje tři samostatné základní skutkové podstaty, vymezené v § 352 odst. 1, odst. 2, anebo odst. 3 písm. a) TZ.²⁰ V následujícím výkladu se soustředíme na skutkovou podstatu ve smyslu § 352 odst. 2 TZ, neboť pohnutkou tohoto trestného činu (a rovněž trestného činu podle § 352 odst. 3 písm. a) TZ) není jakákoli příslušnost oběti k určité sociální skupině (jak je tomu v případě § 352 odst. 1 TZ, kdy sociální skupinou může být v podstatě libovolná sešlost, např. návštěvníci baru, diváci v kině, členové redakce novin), ale příslušnost oběti k některé z výslovně uvedených sociálních skupin, definovaných na základě rasy, etnicity, národnosti, vyznáním nebo naopak absencí vyznání či politickým přesvědčením. To, zda je oběť skutečně či jen domněle členem nějaké z uvedených sociálních skupin přitom není právně relevantní.

Objektivní stránkou tohoto trestného činu je užití násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci (v případě trestného činu podle § 352 odst. 1 TZ je jím pouze vyhrožování skupině obyvatelů) nebo pohrůžka usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu.

Násilím se rozumí útok na tělesnou integritu osoby nebo věc. Násilím proti osobě bude použito fyzické síly proti člověku, který však nemusí mít za následek ublížení na zdraví. Násilím proti věci může spočívat v poškození motorového vozidla, vylomení dveří, oken apod.²¹ Škodou velkého rozsahu se ve smyslu § 138 odst. 1 TZ rozumí škoda ve výši alespoň 5 milionů Kč.

Jak vyplývá z důvodové zprávy k trestnímu zákoníku, v dikci skutkové podstaty tohoto trestného činu osnova zdůrazňuje, že tento čin může být motivován jak skutečnou, tak i *domnělou* rasovou, etnickou, náboženskou či jinou příslušností ke skupině lidí.

K naplnění objektivní stránky trestného činu formou vyhrožování usmrcením je nutné, aby výhrůžka byla objektivně způsobitelná vyvolat u dotčených osob obavu z její realizace, není rozhodující, zda výhrůžka skutečně vzbudila obavy u konkrétní oběti. Není tedy ani nutné, aby byla oběť vyhrožování osobně přítomna, postačí, že se o ní (buť zprostředkovaně) dozví. Násilí a vyhrožování jsou znakem samy o

¹⁹ Ustanovení § 352 odst. 3 písm. b) TZ neobsahuje zvláštní skutkovou podstatu, ale zvlášť přitěžující okolnost k trestnému činu ve smyslu § 352 odst. 1 TZ.

²⁰ Ustanovení § 352 odst. 3 písm. b) TZ neobsahuje zvláštní skutkovou podstatu, ale zvlášť přitěžující okolnost k trestnému činu ve smyslu § 352 odst. 1 TZ.

²¹ Metodický materiál. Extremismus. Nejvyšší státní zastupitelství. Brno, 2009. s. 19. Dostupné na: <portal.justice.cz/nsz/soubor.aspx?id=82741>, str. 18.

sobě, nikoli prostředkem k vynucení určitého chování dotčených osob,²² tudíž se neuplatní § 119 TZ. Vyhrožování násilím nemusí být bezprostřední, může směřovat i do budoucna.

Subjektem uvedených trestných činů může být kdokoli, tedy fyzická i právnická osoba (viz § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob).

Předmětem útoku je dle § 352 odst. 2 anebo 3 písm. a) TZ skupina obyvatelů nebo jednotlivců. Skupinou obyvatelů se rozumí skupina nejméně 3 osob, která je dále blíže určena jejich politickým přesvědčením, národností, příslušností k etnické skupině, rase, vyznání, nebo tím, že jsou bez vyznání. Nevyžaduje se, aby se jednalo o občany České republiky nebo osoby s trvalým pobytem na území ČR. Co do subjektivní stránky se vyžaduje úmysl (tento trestný čin tedy nelze spáchat nedbalostně),²³ dostačující je *dolus eventualis*²⁴.

Dle trestního zákoníku se pohnutkou trestného činu podle § 352 odst. 2 anebo 3 písm. a) míní kvalifikovaná nenávist vůči skupině obyvatelů nebo proti jednotlivci pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k rasové nebo etnické skupině, pro jejich skutečnou či domnělou národnost, politické přesvědčení, **vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání**. Tato právní kvalifikace je tedy založena na přesné identifikaci motivace daného útoku – útok musí být veden z taxativně vymezené zášti (v případě trestného činu podle § 352 odst. 1 TZ dostačuje jakákoli zášť). Ačkoli je skutková podstata trestného činu zaměřena na postih pachatelů odlišného politického přesvědčení, vyznání apod., než je politické přesvědčení a vyznání jejich obětí, Nejvyšší soud dovodil, že je možné aplikovat ji i šířeji na tzv. *intrarasové konflikty*²⁵, na pachatele mající stejné vyznání, politické přesvědčení apod. jako jeho oběti.

V právu *šaría* se můžeme setkat s aspektem nerovnosti i ve vztahu muslim-muslim (svobodný muž), která souvisí s koncepcí tzv. *taquá*, která je zjevena Alláhem a vyjádřena v sůře *al-hudžurát* 49:13: „*Nejvznešenější z vás před Alláhem je ten, kdo je nejbohabojnější*“.

Philips komentuje tento verš takto: „*V rámci jedné komunity věřících jsou někteří jedinci nadřazení druhým, a tato nadřazenost je přímým důsledkem jejich vlastního snažení. Jde o nadřazenost související s imánem čili vírou, její silou a hloubkou. Živoucí víra vede člověka tak, že se ubrání všemu, z čeho by Alláh neměl radost (...). Alláh zde říká, že jediný faktor, který z věřícího muže nebo ženy učiní někoho nadřazeného druhým, je míra jejich taquá (...). Z toho důvodu je taquá nejcennějším kritériem při posuzování lidského života.*“²⁶

²² V případě, že pachatel přistoupí k realizaci výhrůžky, nastupuje odpovědnost za závažnější poruchový trestný čin, např. ublížení na zdraví dle § 146 TZ, přičemž v této kvalifikaci je zahrnuto i násilné jednání vůči jednotlivci, které by jinak bez naplnění ublížení na zdraví bylo pouze trestným činem dle § 352 odst. 2 TZ.

²³ Srov. http://zpravy.idnes.cz/sibenice-na-demonstraci-nebyla-prestupkem-fjg-domaci.aspx?c=A160304_085543_domaci_jj

²⁴ Nepřímý úmysl spočívající v tom, že pachatel věděl, že svým jednáním může spáchat trestný čin, a pro případ, že jej spáchá, s tím byl srozuměn.

²⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 9.11.1997, sp. zn. Tzn 85/97, ASPI.

²⁶ Philips, B. (2012): *Základy tauhídu: islámský koncept Boha*. Praha: Ústředí muslimských obcí, str. 5.

V této souvislosti je zajímavé zmínit súru A-Zarijat (běžící), Korán, verš 56: „A džiny a lidi jsem jedině proto stvořil, aby mne uctívali.“²⁷

Trestem je v případě spáchání trestného činu dle § 352 odst. 2 TZ trest odnětí svobody na šest měsíců až tři léta, stejně bude potrestán, kdo se spolčí²⁸ nebo srotí²⁹ ke spáchání takového činu dle § 352 odst. 3 písm. a) TZ, nebo spáchá-li takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

V souvislosti s trestným činem podle § 352 odst. 2 nebo 3 TZ lze zmínit možnou existenci kvalifikované pohnutky pachatele u trestného činu obecného ohrožení ve smyslu § 272 TZ spočívající v tom, že byl trestný čin spáchán na obětech pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání (jednočinný souběh trestného činu obecné ohrožení s trestným činem podle § 352 odst. 2 nebo odst. 3 TZ).

Příklad této skutkové podstaty:

Po publikování své knihy *Hněv a Hrdost*, obsahující kritiku islámu, čelila italská válečná reportérka a spisovatelka Orianna Fallaci zastrašování a sérii výhrůžek smrti (skrze dopisy, telefonáty i tisk) ze strany konkrétní islámské komunity, která vybízela své muslimské bratry, aby ji zavraždili ve jménu Koránu: „Dříve než tato nevěřící čuba bude popravena, musí být svlečena a vystavena těm nejsprostším urážkám.“

Dalším příkladem naplnění skutkové podstaty trestného činu dle § 352 TZ je demonstrace radikálních muslimů před dánskou ambasádou v Londýně z února 2006, v reakci na zveřejnění karikatur Mohammeda, za provolávání hesel „Vyhladte všechny, kdo uráží islám!, Přichází džihád!, Džihád ve jménu Alláha!, Ať vás Alláh zbombarduje!“, doprovázeno transparenty s těmito hesly.³⁰

Případy použití násilí na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou příslušnost k národu nebo vyznání, nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, je možno právně kvalifikovat také jako trestné činy:

- ublížení na zdraví dle § 146 odst. 1, 2 písm. e) TZ (pokud pachatel oběti úmyslně ublíží na zdraví pro jeho (skutečnou či domnělou) příslušnost k rasové, etnické či jiné sociální skupině definované podle § 352 odst. 2 TZ, jde o trestný čin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 2 písm. e) TZ, a

²⁷ Salahuddin Sayedi, Mohamed Ali Islám a sekularizace, str. 11.

²⁸ *Spolčením* se rozumí dohoda dvou či více osob o budoucím trestném činu, byť detailně neurčeném, výslovná i konkludentní. Jedná se o formu přípravy trestného činu.

²⁹ *Srocením* se rozumí faktické shluknutí nejméně tří osob za účelem spáchání individuálně určeného trestného činu. Není třeba výslovné dohody, účastníkem srocení je i ten, kdo se k němu úmyslně připojí s vědomím jeho účelu. Na rozdíl od spolčení se při srocení jedná o okamžité, bezprostřední spáchání trestného činu, a tedy se u pachatelů vyžaduje po subjektivní stránce úmysl.

³⁰ https://www.youtube.com/watch?v=qoMeUcC_M20

nikoli souběh trestného činu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 TZ s trestným činem násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 odst. 2 TZ);³¹

- ublížení na zdraví dle § 146 odst. 1, 2 písm. f) TZ;
- vraždy podle § 140 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. g) TZ;
- zabití podle § 141 TZ a podle § 146a TZ ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky.

Kritika islámu je dle islámského práva jedním z nejtěžších trestných činů, explicitně daných samotným koránem (tzv. *hudud*), za který korán ukládá trest smrti. Tendence islamistů je aplikovat tyto normy klasického islámského práva šaría i v evropských zemích, často mimo jakýkoli formální rámec soudního procesu či místních tradic (až do podoby jakéhosi lynče), a zároveň sebe sama pověřit individuálním výkonem těchto trestů. Souvisí s problematikou tzv. *fatew* (náboženskoprávní stanoviska, kvalifikovaná dobrozdání znalců islámu, sg. *fatwa*, pl. *fatáwá*), které dle Kropáčka působí jako jakési katecheze pro věřící, mohou být stále použity v argumentaci před soudem a jsou vydávány i ve formě normotvorných sbírek.³² Fatwy jednotlivých muftí nicméně často vyznívají protichůdně a je následně na každém muslimovi, jaký právní názor bude považovat za správný a závazný. Na žádost státní moci může fatwá sloužit i k náboženské legitimizaci některého konkrétního politického činu. Od roku 1935 existuje Nejvyšší rada pro vydávání fatew, ustanovená na univerzitě al-Azhar v Egyptě. V roce 1997 byla pak v Londýně založena Evropské rady pro fatwy a výzkum (ECFR), do jejíhož čela byl zvolen kontroverzní Jusúf Qaradáwí, o němž bude pojednáno dále v podkapitole 4.5.4 (kapitoly Ideová východiska extremismu). S rozvojem informačních technologií jsou zejména mezi islamisty v posledních letech oblíbené tzv. on-line fatwy, jejichž průkopníkem je právě Qaradáwí.

Směrem k muslimům je stejně závažným trestným činem odpadlictví od víry (*ridda*), dle práva šaría též postihovaným trestem smrti. Šáfiovská právní škola klasifikuje jako trestný čin odpadlictví např. toto jednání: klanění se slunci, měsíci, přírodním objektům, bohům, popírání či pochybování byť o jediném verši Koránu, pochybování, že vše co se děje, se děje z vůle Alláha (*inšalláh*) apod.

Nejznámější fatwou je zřejmě fatwa vydaná íránským ajatolláhem Chomejním v roce 1989 vůči spisovateli Salmanu Rushdiemu za jeho autorství knihy Satanské verše, kterou měl údajně zneuctít proroka Mohameda.

V té souvislosti se objevila řada souhlasných reakcí z řad radikálně smýšlejících muslimů, které lze uvést jako příklad naplnění skutkových podstat zde popisovaných trestných činů:

- Projev zástupce mešity v Bradfordu, který se veřejně nechal slyšet, že „Rusdie mučí islám a zaslouží si oběsit. Já sám jsem ochoten ho zabít a obětoval bych na to život svůj i život svých dětí”.

³¹ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání, Praha, C.H.Beck, 2012, str. 3284.

³² Předmluva prof. Kropáčka k: Potměšil, J. Šaría. Úvod do islámského práva. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012, str. 10.

- Dále projev univerzitního učitele, znalce islámu k této kauze: „Chci, aby každý muslim zvedl ruku na souhlas s rozsudkem smrti nad Salmanem Rushdiem. Ať celý svět ví, že každý muslim souhlasí, že tento člověk musí být odstraněn.“

Jedná se o extremistické projevy, které je namíště klasifikovat jako trestné činy násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci s kvalifikovanou skutkovou podstatou § 352 odst. 3 TZ.

Příkladem spáchání trestného činu vraždy s kvalifikovanou skutkovou podstatou (pro příslušnost k náboženskému vyznání – křesťanství) je případ z dubna 2015 zaznamenaný italskou pobřežní policií, kdy došlo ze strany muslimských migrantů při společné přepravě na jedné lodi k vyhození křesťanských migrantů přes palubu s následkem utopení.³³

2. Trestný čin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 tr. zákoníku³⁴

(1) Kdo veřejně hanobí

a) některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu, nebo

b) skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) nejméně se dvěma osobami, nebo

b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Objektem trestného činu je ochrana klidného občanského soužití před veřejným hanobením, které směřuje proti rovnosti lidí bez rozdílu národnosti, jazyka, etnické skupiny, rasy, politického přesvědčení a vyznání. Ustanovení je koncipováno k ochraně stejných zájmů jako ustan. § 352 odst. 2 TZ, nicméně proti jiným typům útoků (jednočinný souběh obou uvedených trestných činů však nelze vyloučit).

Objektivní stránkou trestného činu je veřejné hanobení: 1) některého národa nebo jazyka, 2) některé etnické skupiny nebo rasy, 3) skupiny osob pro jejich politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou bez vyznání. Hanobením se rozumí každé úmyslné snižování vážnosti v libovolné formě (explicitní nebo skryté, tvrzením určitých skutečností nebo nadávkami), tedy hrubě urážlivý projev směřující k hrubému znevažování určité sociální skupiny definované jedním z výše uvedených znaků. Urážlivost projevu může vyplývat nejen z obsahu, ale i způsobu jeho přednesu či jiných okolností, za nichž byl učiněn.³⁵

³³ <http://edition.cnn.com/2015/04/16/europe/italy-migrants-christians-thrown-overboard/>

³⁴ V USA a v některých zemích EU označovány jako tzv. hate speech.

³⁵ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání, Praha, C.H.Beck, 2012, str. 3304.

Tímto ustanovením jsou chráněny stejné zájmy jako u předchozího přečinu, ale směřuje proti jinému jednání (útokům) – tyto útoky jsou slabší intenzity, jedná se o způsob jednání, který je způsobilý vyvolat morální odsouzení veřejnosti.³⁶

Pokud se jedná o subjektivní stránku, i v tomto případě se vyžaduje úmysl. Pohnutkou je zde nenávist, v případě islámského extremismu nenávist vůči skupině obyvatelů proto, že nejsou islámského vyznání (nebo jsou zcela bez vyznání).

Okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby je spáchání činu nejméně dvěma osobami (§ 355 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku). Nicméně od pojmů jako „hnutí“, „organizace“, „sdružení“ se pojem *dvěma osobami* odlišuje tím, že jde o jednání (spolupachatelství, formu účastenství) bez jakýchkoli známek organizovanosti. Pachatel si však musí být vědom, že takový čin páchá nejméně dvěma osobami. Pachatelem tohoto trestného činu může být jak fyzická, tak právnická osoba.

Hanobením se rozumí úmyslné potupení či zesměšnění v jakékoli podobě, a to i formou nadávky.³⁷

Z povahy tohoto trestného činu jako činu verbálního, je však nutné vždy posuzovat trestněprávní odpovědnost i z hlediska práva ústavního, konkrétně s ohledem na ústavně zaručenou svobodu projevu. Je třeba nicméně konstatovat, že hranice mezi tím, kdy je možné hovořit o výkonu ústavního práva na svobodu projevu dle čl. 17 Listiny a kdy se už jedná o trestný čin hanobením dle § 355 TZ, nejsou příliš zřetelné a bude vždy individuálně nutné zvažovat všechny okolnosti případu.

K obsahu svobody projevu dle čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod pak zajímavě judikoval Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku v případě *Handyside*, kde uvedl, že svoboda projevu se vztahuje nejen na informace nebo myšlenky, které jsou přijímány příznivě či jsou považovány za neškodné či bezvýznamné, nýbrž i na informace, které zraňují, šokují či znepokojují stát nebo skupinu obyvatel – tak tomu velí pluralita, tolerance a duch otevřenosti, bez nichž není demokratické společnosti.³⁸

K problematice konfliktu svobody projevu s ochranou náboženské morálky lze konstatovat, že v současné době je ustáleným interpretačním stanoviskem, zastávaným i v rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku, že v případě kolize dvou ústavně zaručených práv – práva na vyznání a svobody projevu, včetně svobody projevu realizované konkrétní kritikou náboženství a jejich symbolů, náboženskou satirou apod., je třeba zkoumat a posuzovat vedle obsahu i formu takového projevu, tedy vybočí-li publikovaný názor z mezí v demokratické společnosti obecně uznávaných pravidel slušnosti, ztrácí charakter korektního úsudku a jako takový ztrácí tento projev ústavněprávní ochranu. Hodnotí se tedy tón, styl, „duch“ projevu, který by měl být slušný a umírněný. Míra posuzovací volnosti je pak na jednotlivých soudech každého evropského státu a role církví v nich. Jak uvádí Herczeg, **„v liberálně demokratické společnosti i náboženství musí respektovat zásady**

³⁶ Metodický materiál. Extremismus. Nejvyšší státní zastupitelství. Brno, 2009. s. 19. Dostupné na: <portal.justice.cz/nsz/soubor.aspx?id=82741>, str. 22.

³⁷ Herczeg, J. Trestné činy z nenávisti. 1. vydání. Praha: ASPI a.s., 2008. s. 38.

³⁸ Herczeg, J. Svoboda projevu a ochrana náboženské morálky. In Trestněprávní revue 12/2010, s. 384.

demokracie, v níž je svoboda projevu (tedy včetně práva na satiru a zesměšňování) považována za jedno z nejcennějších práv člověka, a nikoli naopak“³⁹

Z pohledu trestního práva se bude především individuálně posuzovat, zda je v konkrétním názorovém vyjádření přítomna určitá nenávistná výhrůžka, v takovém případě daný projev nemůže požívat ochrany v rámci svobody slova.

Porovnáním trestných činů dle § 355 TZ a § 403 TZ, lze konstatovat, že ustanovení § 355 postihuje případy jednání (útoků) slabší intenzity, kdy postačí takový veřejný a pohoršlivý způsob jednání, který je způsobilý vyvolat rozhořčení a morální odsouzení veřejnosti.⁴⁰ V praxi se bude jednat o případy verbálních útoků islamistů proti židům, křesťanům či osobám bez vyznání, aniž by pachatele bylo možno spojit s jakýmkoli existujícím hnutím směřujícím k potlačení práv a svobod člověka.

Příklad skutkové podstaty trestného činu dle § 355 TZ (dle intenzity projevu by případně byla možná i kvalifikace jako trestný čin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle § 356 TZ):

Úryvek z veřejné modlitby šejka Júsufova Qaradáwího vysílané prostřednictvím katarské TV Al-Jazeera dne 9.1.2009 během bojů v Gaze:⁴¹

„O Alláhu, vezmi si své nepřátele, nepřátele Islámu. O Alláhu, vezmi si Židy, ty zrádné agresory. O Alláhu, vezmi si tu prostopášnou, prohnanou bandu lidí. O Alláhu, oni rozšířili tolik tyrania a zkaženosti po této zemi... Uval na ně svůj hněv...“

Nemuslim, tj. každý, kdo nepřijímá všech pět pilířů islámu, je označován v právním systému *šaría* jako bezvěrec (*káfir*). V primárních pramenech islámského práva je mnohokrát zmiňován boj muslimů proti bezvěrcům (pl. *kuffár*). *Kuffár* jsou dále klasifikováni do skupin: lidé knihy (*ahl al-kitáb* – židé a křesťané), zoroastrijci, pohané (polyteisté a vyznavači islámem neuznaných náboženství a v současné době i ateisté). Nemuslimové měli pod právem *šaría* možnost konvertovat k islámu, podřídit se nadvládě muslimského obyvatelstva (tzv. status *dimmí*), nebo byli zabiti (v tomto pořadí, ovšem s výjimkou žen, dětí a otroků).⁴²

V této otázce náhledu islamistů na postavení židů a křesťanů cituje Philips, mj. hodnověrný hadíth Muslim a al-Bucharí: „Každé dítě se narodí ve stavu přirozené víry (*fitra*), ale jeho rodiče z něj udělají žida nebo křesťana. Podobá se to tomu, když zvíře porodí normální potomky. Viděli jste někdy mládě, které se narodilo zmrzačené, než je zmrzačíte vy?“⁴³ Dále Philips uvádí: „Každý člověk se z islámského hlediska rodí s určitými přirozenými sklony a není jen produktem svého okolí. Tato skutečnost se opírá o jednu pasáž v Koránu, kde Alláh vysvětluje, že když stvořil Adama, vyňal z něj všechny jeho potomky a nechal je svědčit o Jeho jedinečnosti (viz *súra 7:172*). Tento fakt dále podporuje Prorokovo

³⁹ Herczeg, J. Svoboda projevu a ochrana náboženské morálky. In *Trestněprávní revue* 12/2010, s. 384.

⁴⁰ Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 8/1996 Sb. v. s. NSZ.

⁴¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Yusuf_al-Qaradawi

⁴² Potměšil, J. *Šaría. Úvod do islámského práva*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012, s. 125.

⁴³ Philips, B. *Základy tauhídu, české vydání 2012*, str. 68.

konstatování: Každý novorozenec se rodí se sklonem k uctívání Alláha, ačkoli z něj později rodiče učiní žida, křesťana nebo polyteistu.“ Veřejným šířením těchto a podobných názorů prostřednictvím publikace *Základy tauhídu* se autor dopouští trestného činu hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob (§ 355 TZ), případně trestného činu podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 356 TZ). V případě, že bude možné prokázat souvislost s hnutím směřujícím k potlačení práv a svobod člověka, bude namístě právní kvalifikace dle § 403 a § 404 TZ.

Při souběhu trestných činů dle § 355 a § 403 TZ, chránících obdobný okruh společenských vztahů, by vzhledem k výši trestních sazeb došlo ke konzumpci trestného činu dle § 355 trestným činem dle § 403 TZ.

3. Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 356 TZ)⁴⁴

(1) Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Stejně bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí k spáchání činu uvedeného v odstavci 1.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo

b) účastní-li se aktivně takovým činem činnosti skupiny, organizace nebo sdružení, které hlásá diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist.

Objektem tohoto trestného činu je rovnost lidí bez rozdílu národnosti, příslušnosti k etnické skupině, rase, náboženství, třídě či jiné skupině osob a trestněprávní úprava směřuje k ochraně těchto skupin osob před útoky vedenými motivací vzbudit k těmto okruhům osob nenávist nebo omezit jejich práva a svobody.

Objektivní stránkou tohoto trestného činu se rozumí:

1) nenávist k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob,

2) omezování práv a svobod příslušníků některého národa, rasy, etnické skupiny, náboženství, třídy nebo jiné skupiny osob.

Pojmem **podněcování** se označuje projev, kterým pachatel zamýšlí vzbudit u jiných osob nenávist k některému národu, rase, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo vyvolat jednání dalších osob vedoucí k omezování práv a svobod jejich příslušníků.⁴⁵ Jedná se o trestný delikt ohrožovací, k naplnění – tj. ke skutečnému vyvolání nenávisti vůči daným skupinám osob, z toho důvodu nutně nemusí dojít.

⁴⁴ V USA a v některých zemích EU označovány jako tzv. hate speech.

⁴⁵ Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. II.díl. 6. vydání, s. 1186.

Nenávist je třeba chápat jako zvláště silný negativní emocionální vztah k některému národu, rase, příslušníku náboženství apod.⁴⁶

Co do formy projevu **podněcování**, může se uskutečnit jakkoli – slovem, písmem, tiskem, obrazem, veřejnou počítačovou sítí (stále častěji prostřednictvím sociálních sítí) nebo i jiným způsobem (např. spálením vlajky a jinými symbolickými projevy). Lze tak učinit přímo, nepřímo, zjevně, skrytě (např. ironizováním na adresu skupiny osob) s tím, že tento trestný čin je dokonán již takovýmto projevem (jehož obsahem je podněcování).⁴⁷

Zajímavé pro tento případ trestného činu je, že i kvalifikovaná příprava k trestnému činu je dokonáným trestným činem (jakkoli může být u verbálních trestných činů obtížně prokazatelná) a trestní zákoník stanovuje pro každého, kdo se srotí nebo spolčí za účelem spáchání tohoto trestného činu, stejný trest jako pro přímého pachatele (§ 356 odst. 2 tr. zákoníku).

Okolnostmi podmiňujícími použití vyšší trestní sazby budou:

- 1) spáchání tohoto tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem,
- 2) spáchání tohoto trestného činu aktivní účastí na činnosti skupin, organizací nebo sdružení, které hlásají diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist.

Tj. trestným činem dle § 356 TZ za použití vyšší trestní sazby dle odst. 3 bude veřejné podněcování nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod příslušníků některého národa, rasy, etnické skupiny, náboženství, třídy nebo jiné skupiny osob a současně aktivní účast na činnosti skupin, organizací nebo sdružení, které hlásají diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist.

Trestní zákoník rozlišuje formy 1) skupina, 2) organizace a 3) sdružení dle míry jejich organizovanosti. Aktivní účastí je třeba rozumět plnění určitých úkolů v rámci takové skupiny, zabezpečení některých prací či služeb. Např. jen pasivní členství (spojené kupř. s placením členských poplatků) k postihu dle § 356 odst. 3 TZ (ve spojení s jednáním dle základní skutkové podstaty odst. 1) dostačovat nebude.⁴⁸

K uvedeným pojmům dle Herzcega⁴⁹:

Skupina

- seskupení nejméně tří osob (nemusí mít žádnou organizační strukturu ani delší trvání)
- ideový obsah: hlásání diskriminace, násilí nebo rasové, etnické nebo náboženské nenávisti

⁴⁶ Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. II.díl. 6. vydání, s. 1186.

⁴⁷ Metodický materiál. Extremismus. Nejvyšší státní zastupitelství. Brno, 2009. s. 19. Dostupné na: <portal.justice.cz/nsz/soubor.aspx?id=82741>, str. 24.

⁴⁸ Metodický materiál. Extremismus. Nejvyšší státní zastupitelství. Brno, 2009. s. 19. Dostupné na: <portal.justice.cz/nsz/soubor.aspx?id=82741>, str. 25.

⁴⁹ Herczeg, J. Trestné činy z nenávisti, str. 49.

Organizace

- společenství nejméně tří osob, které se vyznačuje určitou mírou organizovanosti, dělby úkolů mezi členy, koordinovaností jejich činností, a tím i vyšší mírou efektivity činnosti takového uskupení
- ideový obsah: hlásání diskriminace, násilí nebo rasové, etnické nebo náboženské nenávisti

Sdružení

- specifické formy organizace v podobě spolků, svazů, klubů a jiných sdružení
- ideový obsah: hlásání diskriminace, násilí nebo rasové, etnické nebo náboženské nenávisti

Hnutí

- skupina nejméně tří osob v určité míře organizovaná a strukturovaná, která má alespoň zřetelné kontury, společné postoje a orientaci
- ideový obsah: směřuje k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob

Příklad právní kvalifikace:

31.7.2008 v ulicích P.L.P., H.N.S. došlo na rozvaděčích, stěnách starých budov, stromech a odpadkových koších k vylepení celkem 12 ks plakátů s nápisem „good night izrael pride“, „svobodu Palestině“, dále byly na plakátech vyobrazeny 2 osoby, z nichž jedna kope do druhé, která leží a na hrudníku má izraelskou hvězdu.⁵⁰

Z příkladu je zřejmé, že jde o jednání spočívající ve veřejném podněcování k nenávisti k izraelskému národu, nejde jen o pouhé hanobení jiného národa (postižitelné dle § 355 TZ) a nejde ani o propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403 odst. 1 TZ).

Skupina radikálních muslimů v zaplněném dopravním prostředku městské hromadné dopravy skanduje tato hesla „Židé jsou nepřátelé Alláha!“, „Alláhu, udělej z jejich dětí sirotky!“, „Alláhu, udělej z jejich žen vdovy!“, „Alláh miluje sebevražedné atentátníky!“, „Alláhu, dej, ať islám ovládne svět!“. Namísto je právní kvalifikace dle kvalifikované skutkové podstaty § 356 odst. 3 TZ.⁵¹

Demonstrace radikálních muslimů před dánskou ambasádou v Londýně, únor 2006, za provolávání hesel s transparenty typu: „Evropo, za to zaplatíš, tvoje záhuba už se blíží! Vyhlásili jste válku Alláhovi a jeho prorokovi, vyhlásili jste válku muslimské ummě! Pamatujte na příklad Theo Van Gogha! Zaplatíte za to vlastní krví!“⁵² Opět se uplatní právní kvalifikace dle kvalifikované skutkové podstaty § 356 odst. 3 TZ.

⁵⁰ Metodický materiál. Extremismus. Nejvyšší státní zastupitelství. Brno, 2009. s. 19. Dostupné na:

<portal.justice.cz/nasz/soubor.aspx?id=82741>,

⁵¹ https://www.youtube.com/watch?v=_eEryCm_z9E

⁵² https://www.youtube.com/watch?v=qoMeUcC_M20

4. Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403 TZ)

(1) Kdo založí, podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným podobně účinným způsobem,

b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny,

c) spáchá-li takový čin jako voják, nebo

d) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(3) Příprava je trestná.

Objektivní stránka trestného činu spočívá v založení nebo podpoře nebo propagaci hnutí, které buď směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo které hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou nebo třídní zášť vůči jiné skupině osob.

Založením se rozumí jakékoli (formální či neformální) založení hnutí.

Objektem trestného činu podle § 403 TZ je „rovnost lidí bez rozdílu národnosti, příslušnosti k etnické skupině, rase, náboženství, třídě či jiné skupině osob. Předmětem ochrany je tak zákaz diskriminace. Tolerance a respekt k rovné důstojnosti všech lidských bytostí představují základy demokratického právního státu. Je proto nezbytné sankcionovat všechny formy projevů, jež přispívají k šíření diskriminace a nenávisti založené na intoleranci.“⁵³

Podpora v tomto smyslu může mít podobu morální či materiální (poukázání financí, uspořádání sbírky, zřízení webové stránky, pronájem prostor pro činnost hnutí apod.). Nepřímou podporou je např. i vstupné z koncertu hudební extremistické skupiny. Morální podporou se rozumí aktivita směřující k získávání nových členů, utrzování stávajících členů v jejich konání, zveřejňování článků a vydávání knih prezentujících danou ideologii apod.⁵⁴

Propagace spočívá v jednání, kterým se pachatel snaží toto hnutí uvádět ve známost, šířit jeho ideologii mezi lidmi. Může se projevovat přímo (hlásáním ideologie, cílů, vyzdvihováním hnutí) i nepřímo (publikací či jiným zveřejňováním ideologie a cílů hnutí, publikací knih, distribucí filmů atd.). Oproti jednání dle ustanovení § 404 trestního zákoníku (projev sympatií) je součástí skutkové podstaty tohoto trestného činu úmysl pachatele (subjektivní stránka) takovým jednáním ovlivnit další osoby, ovšem aniž by musel být zjišťován účinek – skutečné ovlivnění další osoby takovým jednáním. Úmysl může být jak

⁵³ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání, Praha, C.H.Beck, 2012, str. 3506.

⁵⁴ Metodický materiál. Extremismus. Nejvyšší státní zastupitelství. Brno, 2009. s. 19. Dostupné na: <portal.justice.cz/nsz/soubor.aspx?id=82741>, str. 43.

přímý (pachatel přímo chce svým jednáním podporovat a propagovat hnutí sledující cíle dle § 403 TZ), tak i nepřímý (pachatel musí vědět, že jeho jednání může vest k propagaci či podpoře takového hnutí, a je s možností takového následku srozuměn).

Ve smyslu judikatury Nejvyššího soudu musí k naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu hnutí existovat v době, kdy jej pachatel podporuje. Zároveň není nutné, aby byl pachatel přímým členem nebo byl s takovým hnutím v bezprostředním kontaktu, ale dostačující bude jeho povědomí o existenci hnutí a bude zároveň srozuměn s tím, že svým jednáním ho podporuje či propaguje, tj. ovlivňuje jeho stávající či potencionální členy.⁵⁵ Jedná se o úmyslný trestný čin a jeho pachatelem může být pouze fyzická osoba.

Hypotetický příklad extremistického jednání dle této skutkové podstaty:

V centru metropole pachatel vylepoval na různých místech (sloupy, autobusové zastávky apod.) plakáty s vlajkou Islámského státu s textem (v arabštině a pod ním v jazyce dané země): „Přáli by si, abyste se stali nevěřícími, jako jsou oni, a abyste byli stejní. Neberte si mezi nimi přátele, dokud se nepřidají k džihádu! A jestliže se obrátí zády, pak je chytte a zabte, kdekoliv je naleznete! A najdete i jiné pokrytce, kteří chtějí získat důvěru vaši i důvěru svého lidu. Kdykoliv se pokusí vás svést k odpadnutí, budou v tom odrazení. A jestliže se nebudou držet stranou od vás a nevzdají se vám na milost a nesloží své ruce, tedy je chytte a zabte, kdekoliv je naleznete! A nad těmito vám dáváme pravomoc zřetelnou.“ Text odkazuje na koránské verše 4:89 a 4:91, které přebírá bez dalšího a doslovně a činí z něj veřejně imperativ k bezprostřednímu jednání svých souvěrců.

Z hlediska právní kvalifikace z tohoto jednání vyplývá podněcování nenávisti k příslušníkům židovského národa, křesťanům, dalším jinověrcům a osobám bez vyznání.

Pachatel nicméně tímto zároveň i propagoval organizaci tzv. Islámský stát, a tedy mírnější skutková podstata trestného činu dle § 356 (Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod) bude v takovém případě konzumována skutkovou podstatou trestného činu dle § 403 TZ (Založení, podpora, propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka).

V případě, že by takový text byl obsahem např. veřejného kázání v mešitě, bez výslovného či symbolického odkazu na některé islamistické hnutí, namísto bude právní kvalifikace dle ustanovení § 356 TZ (Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod).

U projevu extremismu *formou publikační a vydavatelské činnosti* je klíčové určit subjekt, u kterého lze dovést trestněprávní odpovědnost.

- u autora textu za podmínky, že mu lze dokázat záměr zpřístupnění textu dalším osobám
- u vydavatele tiskoviny, pouze pokud lze prokázat srozumění vydavatele s obsahem tiskoviny, stejně tak u distributora, navíc za splnění podmínky, že tak činí s vědomím, že jde o trestný čin

⁵⁵ č. 11/2007 Sb. rozh. tr.

Pokud se jedná o periodický tisk ve smyslu § 4 zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých předpisů (tiskový zákon) za obsah periodického tisku odpovídá vydavatel.⁵⁶ V případě vydávání neperiodických publikací zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích těmito rozumí rozmnoženiny literárních, vědeckých a uměleckých děl určených k veřejnému šíření, které jsou vydávány nejvýše jednou ročně nebo po částech nebo i častěji, tvoří-li obsahově jeden celek. Ustanovení o odpovědnosti za obsah však tento zákon neobsahuje.

Na základě policejní razie v pražské mešitě v ulici Politických vězňů dne 25.4.2014 bylo usnesením policejního orgánu zahájeno trestní stíhání Vladimíra Šánky, avšak toto bylo usnesením státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 ke stížnosti obviněného zrušeno a tímto usnesením státní zástupkyně zahájila trestní stíhání obviněného pro zločin založení podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 odst. 1, 2 písm. a) TZ, kterého se měl (ve stručnosti) dopustit tím, že zajistil překlad, vydání a distribuci knihy B. Philippe *Základy tauhídu, islámský koncept Boha*, kdy tato propaguje salafijský směr islámu hlásající netoleranci a nenávisť k jiným náboženstvím. Jakkoliv je věc skutkově jasná (tedy že obviněný se podílel na vydání dané knihy), bude z právního hlediska nutné vyhodnotit výsledky znaleckého zkoumání, a to zejména v tom směru, zda předmětná kniha propaguje salafijský směr islámu a zda tento náboženský směr lze považovat za hnutí ve smyslu § 403 trestního zákoníku a pokud ano, pak jaké v knize reálně šířené ideje směřují k potlačení práv a svobod člověka či hlásají rasovou, náboženskou (či jinou) zášť. Vypracované znalecké posudky potvrdily policejní verzi. Policejní vyšetřovatelé dne 24.11. navrhli podruhé obžalobu, státní zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 průběh a výsledky vyšetřování posoudil a dne 18.12. podal obžalobu k Obvodnímu soudu pro Prahu 1.⁵⁷

Problematickými se jeví zejména tyto pasáže: „Značná část víry v jedinečnost uctívání Alláha si žádá zavedení islámské legislativy šarii, zvláště v zemích, kde muslimové tvoří většinu populace. Alláhův zákon musí být znovu zaveden v takzvaně muslimských zemích, kde vlády vládnou podle dovozených kapitalistických či komunistických ústav“, a dále „nutno své neislámské vlády upřímně nenávidět a pohrdat jimi“. Na jiných místech se v knize hovoří o nadřazenosti věřících muslimů nad bezvěrci a jsou tu citovány texty, kde Alláh proklíná židy a křesťany. Chválí se tu též šariatské tresty jako sekání končetin a kamenování. Podle ústavního právníka Jana Kysely nebude podstatné zkoumání toho, co je v knize napsáno, ale spíše proč byla vydána, „zda kvůli penězům, šíření nenávisti či poučení. Všechny tyto situace mohou mít odlišné následky.“⁵⁸

V rámci právní kvalifikace je třeba se zabývat i posouzením aplikace kvalifikovaných skutkových podstat v případě, že by počet výtisků takové tiskoviny dosáhl většího množství než jen jednotlivé kusy – při

⁵⁶ Periodickým textem ve smyslu tohoto zákona jsou noviny, časopisy a jiné tiskoviny vydávané pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotné grafické úpravě nejméně dvakrát v kalendářním roce.

⁵⁷ Bilal Philips je kontroverzní salafistický imám, kompetentní znalec islámu původně z Jamajky nyní působící v Qataru. Neblaze proslulý obhajobou sebevražedných útoků i manželského násilí, má zakázaný vstup do řady evropských zemí.

⁵⁸ <http://echo24.cz/a/wy6jg/exsef-prazskych-muslimu-jde-pred-soud-hrozi-zakaz-cele-obce>

dosažení nejméně desítek kusů je namísto aplikace kvalifikované skutkové podstaty – ve smyslu § 403 odst. 1, 2 písm. a) TZ, event. podle § 356 odst. 1, 3 písm. a) TZ.

Další příklady právní kvalifikace:

Demonstrace radikálních muslimů před dánskou ambasádou v Londýně, únor 2006, za provolávání hesel „Alláhu akbar, milujeme Usámu! Usáma a Zawahírí jsou hrdinové! Usáma a Zawahírí jsou opravdoví muži!“ doprovázených transparenty podobného obsahu.⁵⁹ Uplatní se právní kvalifikace dle kvalifikované skutkové podstaty § 403 odst. 2 TZ, případně dle § 404 TZ, pokud úmyslem jednání není zároveň získat nové přívržence hnutí.

Demonstrace před mešitou ze strany radikálních vyznavačů islámu spojená s vykřikováním nenávislných hesel proti americkému lidu. Během interview s tv stanicí se představitel této skupiny vyjádřil následovně: „USA je nepřítel. Vy to jednání nazýváte terorismem, ale nevěřící je třeba terorizovat, je to přímý příkaz koránu (doslovný překlad z arabštiny), příkaz od Alláha. Útoky na USA – Dvojčata a jiné, jsou ospravedlnitelné, zabíjení amerických vojáků je ospravedlnitelné. Miluju Usámu bin Ládina, protože neudělal nic proti šaríe, mám ho radši než svůj život. Izrael musí být smazán z mapy světa.“⁶⁰

K právnímu režimu shromažďovacího práva:

Toto ústavní právo je dále upraveno zákonem č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím. Obecně je právo shromažďovací postaveno na ohlašovací principu – kdy součástí výkonu tohoto práva je i realizace pouličních průvodů a manifestací. Ohlášení se činí zpravidla u obecního úřadu, v jehož územním obvodu se má shromáždění konat. Zákon stanovuje řadu formálních náležitostí ohlášení shromáždění. Výslovně není třeba oznámení, pokud se jedná o:

- a) shromáždění jmenovitě pozvaných osob v uzavřených prostorách, v obydlích občanů,
- b) shromáždění pořádaná církvemi nebo náboženskými společnostmi v kostele nebo v jiné modlitebně, procesí, poutě a jiné průvody,
- c) shromáždění sloužící k projevům náboženského vyznání – tzn. pořádané i jinými subjekty než jsou státem registrované církve a náboženské společnosti, pokud je zachován projev náboženského vyznání jako účel shromáždění a
- d) shromáždění pořádaná právníky osobami, jež jsou přístupná jen jejím členům a pracovníkům.

Svolavatel spolu s pořadatelem je ze zákona povinen dbát na pokojný průběh shromáždění (a tedy i být na akci přítomen přímo či prostřednictvím svého zástupce). Účastníci musí dbát pokynů svolavatele a nesmějí mít u sebe střelné zbraně nebo výbušniny. Rovněž nesmějí mít u sebe jiné předměty, jimiž lze ublížit na zdraví, lze-li z okolností nebo z chování účastníků usuzovat, že mají být užity k násilí nebo

⁵⁹ https://www.youtube.com/watch?v=qoMeUcC_M20

⁶⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=W5BtQgTGOI4>

pohrůžce násilím. Účastníci shromáždění nesmějí mít obličej zakrytý způsobem ztěžujícím nebo znemožňujícím jejich identifikaci.

Naopak shromáždění je obecním úřadem *zakázáno*,

- pokud účel shromáždění (oznámený, nebo jednoznačný a prokazatelně skutečný) směřuje k popírání osobních, politických nebo jiných práv občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání, sociální postavení, k rozněcování a nesnášenlivosti, k násilí, k hrubé neslušnosti, k porušování ústavy a zákonů. O zákazu shromáždění vydá obecní úřad písemné rozhodnutí;
- z důvodu ohrožení zdraví, nepřiměřeného omezení dopravy apod. Úřad je oprávněn z důvodu veřejného pořádku a s ohledem na místní podmínky navrhnout svolavatel, aby se shromáždění konalo v jinou dobu nebo na jiném místě;
- v případě konání na pozemku pod širým nebem mimo veřejná prostranství, pokud svolavatel nepředloží souhlas majitele či uživatele pozemku;
- jestliže se podstatně odchýlilo od oznámeného účelu a v jeho průběhu nastaly (shora uvedené) okolnosti, které by odůvodnily jeho zákaz.
- pokud se konají v okruhu 100 m od budov zákonodárných sborů nebo od míst, kde tyto sbory jednájí.

Neoznámené shromáždění nebo shromáždění, které bylo ohlášeno a nebylo zakázáno, ale odchyluje se od oznámeného účelu, může být také rozpuštěno, jestliže účastníci páchají trestné činy a zákrokem proti jeho jednotlivým účastníkům se nepodařilo sjednat nápravu.

Zástupce obce vyzve svolavatele k neprodlenému ukončení shromáždění. Pokud svolavatel takto neučiní, sdělí sám zástupce obce účastníkům, že shromáždění je rozpuštěno, vyzve je, aby se pokojně rozešli, a sdělí jim důvody a následky neuposlechnutí výzvy. Pokud není zástupce obce přítomen, může tímto způsobem shromáždění rozpustit i Policie ČR.

Výše popsané jednání může být postiženo i jako přestupek ve smyslu ustanovení o přestupcích proti právu shromažďovacímu dle zákona č. 84/1990 Sb. Přestupku se dopustí ten, kdo svolává nebo pořádá shromáždění, aniž by splnil oznamovací povinnost nebo kdo pořádá shromáždění, které bylo zakázáno. Přestupku se dále dopustí ten, kdo neuposlechne pořádkových opatření svolavatele, kdo má u sebe střelnou zbraň, nebo kdo má obličej zakrytý způsobem, který ztěžuje identifikaci (např. závojem niqáb).

Samotná organizace shromáždění (v rozporu se zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) za účelem popírání osobních, politických nebo jiných práv občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání, sociální postavení, rozněcování a nesnášenlivosti, násilí, hrubé neslušnosti, porušování ústavy a zákonů, je přestupkem ve smyslu tohoto zákona. Nicméně pokud by takové jednání směřovalo k podpoře či propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka, může se jednat dokonce o trestný čin dle § 403 TZ.

Příklad skutkové podstaty:

Pochod radikálních muslimů, vč. muslimských žen a dětí v kočárcích, v ulicích britského Lutonu, kdy účastníci provolávali nenávistná hesla a drželi transparenty obsahující nápisy: „UK jdi do pekla!“, „Britská policie, jdi do pekla!“, „Šaría řešení pro UK!“. Zároveň se představitel této skupiny muslimů nechal slyšet, že kdyby právo země bylo muslimské, dle koránu jsou povinni jej respektovat, ale pokud právo země islámské není, nejsou povinni ho respektovat, neboť se jedná o právo bezvěrců. V podmínkách ČR by takové jednání bylo v rozporu nejen s právem shromažďovacím dle zákona č. 84/1990 Sb., ale i trestným činem dle § 356 TZ (Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezení jejich práv a svobod), neboť spočívalo ve veřejném provolávání hesel proti určité skupině osob (britskému národu) s cílem podnítit nenávist vůči nim či s cílem podnítit omezování jejich práv v souběhu s trestným činem výtržnictví dle § 358 TZ.⁶¹

5. Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§ 404 TZ)

Kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 403 odst. 1, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

Toto ustanovení je subsidiární⁶² k ustanovení § 403 TZ – jednání spočívá ve veřejném projevu sympatií k takovému hnutí, avšak na rozdíl od podpory a propagace ve smyslu § 403 TZ pachatel nemá v úmyslu získávat hnutí další přívržence či jinak posilovat jeho pozici. Projevovat sympatie ve smyslu § 404 TZ lze i nošením symbolů hnutí, lhostejno, zda je jím nesení např. vlajky islámského státu, trička s potiskem nebo tetování, pokud tak bude činěno s úmyslem veřejně vyjádřit sympatie k takovému hnutí (tj. jen samotné nošení symbolů bez tohoto úmyslu není trestným činem dle § 404 TZ).⁶³ Pachatelem může být jak fyzická, tak právnická osoba, členství v takovém hnutí se nevyžaduje.

V případě islámského radikalismu nicméně bude v převážné většině vhodnější kvalifikovat taková jednání jako trestný čin podpory a propagace dle § 403 TZ, neboť posilování pozice islamistického hnutí a získávání dalších přívrženců bývá jedním z hlavních ideologických cílů těchto hnutí.

6. Výtržnictví (§ 358 TZ)

(1) Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu, průběh nebo zakončení organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) opětovně, nebo

⁶¹ https://www.youtube.com/watch?v=_SK7To4gSr0

⁶² Jednočinný souběh trestných činů podle § 403 TZ a § 404 TZ je vyloučen.

⁶³ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání, Praha, C.H.Beck, 2012, str. 3507.

b) jako člen organizované skupiny.

Objektem je „klidné občanské soužití“, které je v případě tohoto trestného činu ohroženo závažnějším útokem (proto se vyžaduje „hrubá neslušnost“, obyčejná neslušnost nedosahuje intenzity trestného činu). Sekundárním objektem trestného činu je obvykle důstojnost anebo zdraví lidí a cizí majetek.⁶⁴

Objektivní stránka trestného činu dle § 358 odst. 1 TZ zahrnuje dvě formy jednání pachatele: buď se jedná o hrubou neslušnost (hanobení hrobu, historické nebo kulturní památky, hrubé narušování přípravy anebo průběhu organizovaného sportovního utkání, náboženského či jiného obřadu nebo shromáždění osob, např. narušování demonstrace či taneční zábavy), nebo se jedná o výtržnost (obvykle coby fyzické násilí vůči osobě nebo majetku, tedy vandalismus, případně psychické násilí či verbální projevy rušící noční klid apod.). Trestný čin podle § 358 TZ musí být spáchán buď veřejně, nebo alespoň na místě veřejnosti přístupném (tj. nevyžaduje se přítomnost jiných osob v době spáchání trestného činu, ale postačí možnost veřejnosti postřehnout hrubou neslušnost či výtržnost, např. vidět posprejovanou kulturní památku či slyšet hrubě neslušný projev pachatele).

Co se týká subjektivní stránky, jedná se o úmyslný trestný čin. V tomto případě je nutné zkoumat úmysl pachatele projevovat sympatie k hnutí dle § 403 TZ, nepřímý úmysl je dokonce možné dovozovat i z příslušnosti pachatele k hnutí či jiné extremistické skupině. Taková příslušnost musí být trestním řízením prokázána. V případě použití zástupných symbolů bude třeba zkoumat jejich skrytý význam s tím, že postačí prokázat obecné povědomí pachatele o tom, že tento symbol dané hnutí používá (aniž by pachatel musel znát přesný význam symbolu).⁶⁵ Pachatelem může být pouze fyzická osoba.

Příklad právní kvalifikace:

Rozsudek Islámského nejvyššího soudu v Kábulu ze dne 26. února 2001, kterým bylo rozhodnuto o zničení obřích soch buddhů pod ochranou UNESCO ze 7. stol. n. l. v Bamijánském údolí blízko Kábulu: „Všechny sochy musí být zničeny tak, aby je nikdo v budoucnu nemohl uctívat a respektovat je.“⁶⁶

⁶⁴ Není vyloučen jednočinný souběh trestného činu podle § 358 TZ s trestným činem ublížení na zdraví dle § 146 TZ, těžkého ublížení na zdraví dle § 145 TZ, rvačky dle § 179 TZ, poškození cizí věci dle § 228 TZ, porušování svobody sdružování a shromažďování dle § 179 TZ, případně s dalšími trestnými činy (např. násilí proti orgánu veřejné moci dle § 323 TZ).

⁶⁵ Metodický materiál. Extremismus. Nejvyšší státní zastupitelství. Brno, 2009. s. 19. Dostupné na:

<portal.justice.cz/nsz/soubor.aspx?id=82741>, str. 46.

⁶⁶ <http://www.wsj.com/articles/SB10001424052702304066504576345613083296654>. K tomu dále tehdejší vůdce afgánského Tálibánu Mulla Mohammad Omar zveřejnil následující: "Based on the verdict of the clergymen and the decision of the supreme court of the Islamic Emirate (Taliban) all the statues around Afghanistan must be destroyed." "According to Islam, I don't worry about anything. My job is the implementation of Islamic order. The breaking of statues is an Islamic order and I have given this decision in the light of a fatwa of the ulema (clerics) and the supreme court of Afghanistan. Islamic law is the only law acceptable to me." "Only Allah, the Almighty, deserves to be worshipped, not anyone or anything else." Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Destruction_of_Art_in_Afghanistan

V případě jednání pachatele – sympatizanta hnutí Tálibán motivovaného tímto rozsudkem a výzvou vůdce hnutí Tálibán, kterým by došlo k úmyslnému poničení kulturních památek, by byla namíste právní kvalifikace dle § 358 TZ.

V případě násilné akce, např. útoku islamistů na budovy zákonodárných sborů, vlády apod. za účelem rozvrácení ústavního zřízení, za skandování hesel – např. „Česko, jdi do pekla!“, bude trestným činem výtržnictví dle § 358 TZ v jednočinném souběhu s trestným činem podněcování k nenávisti dle § 356 odst. 3 TZ a s trestným činem násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352 TZ).

Právní kvalifikace extrémního jednání ve formě vyhrožování

V případě, že vyhrožování směřuje vůči konkrétní osobě nebo vůči konkrétní skupině osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, a pokud toto vyhrožování spočívá ve výhrůžkách usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, je třeba takové jednání kvalifikovat jako trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 352 odst. 2 TZ – spolčení a sročení ke spáchání tohoto trestného činu odůvodňuje kvalifikovanou skutkovou podstatu dle § 352 odst. 3 TZ. Pokud by pachatel tímto jednáním sledoval cíl vzbudit nenávist vůči některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude namíste kvalifikace dle § 356 odst. 1 TZ. Pokud vyhrožování má povahu hrubě znevažujícího projevu proti skupině osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, je namíste kvalifikace dle § 355 odst. 1 TZ – hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob.

Příklad skutkové podstaty:

Situace, kdy pachatel, vyznavač radikálního islámu (aniž by se hlásil ke konkrétnímu islamistickému hnutí), zašle na hlavní redakční server ČTK e-mail, který se týká občanů České republiky, kteří jsou v e-mailu označeni za národ vepřů a odpadu, a uvádí, že všichni demokraté a kapitalisté budou popraveni a že je třeba zbourat všechny kostely a synagogy.⁶⁷

Je-li trestná činnost páchána prostřednictvím internetu, což je dlouhodobě vzrůstajícím trendem, trestní zákoník toto v § 177 výslovně kvalifikuje jako veřejné páchaní trestné činnosti.

Zde je rozsah právní kvalifikace poměrně široký, přichází v úvahu právní kvalifikace násilí proti skupině obyvatelů dle § 352 odst. 2 TZ, § 356 odst. 1 TZ a § 355 TZ.

⁶⁷ Metodický materiál. Extremismus. Nejvyšší státní zastupitelství. Brno, 2009. s. 19. Dostupné na: <portal.justice.cz/nsz/soubor.aspx?id=82741>.

7. Omezování osobní svobody (§ 171 TZ)

(1) *Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*

(2) *Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu usnadnit jiný trestný čin.*

(3) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*

a) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,*

b) *spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,*

c) *způsobí-li takovým činem fyzické nebo psychické útrapy,*

d) *způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, nebo*

e) *spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.*

(4) *Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,*

a) *způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo*

b) *spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.*

Bráněním v užívání osobní svobody se rozumí takový zásah do osobní svobody, jímž se znemožňuje nebo omezuje volný pohyb člověka, a to i jen na krátkou dobu, je-li omezení nesnadno překonatelné a zároveň tento zásah zabraňuje člověku o svém pohybu svobodně rozhodovat. K bránění užívat osobní svobody musí dojít bez oprávnění.

Patří sem například uzamčení v místnosti, spoutání, zbavení osoby tělesně postižené pomůcek (berlí), bez níž není schopna se sama pohybovat, svírání v náručí, držení rukou a podobně.

V případě, že se mezi pachatelem a poškozeným jedná o osoby blízké, je k zahájení trestního stíhání nebo k jeho pokračování ve vztahu k odstavcům 1 nebo 2 § 171 TZ nutný souhlas poškozeného.

Obecně problematickým z pohledu našeho trestního práva a uvedené skutkové podstaty je islámským právem (*fiqh*) založené právo manžela na omezení pohybu manželky. *Fiqh* stanovuje podmínky, za jakých může manželka opustit dům manžela. Během manželství by se žena měla zdržovat převážně doma, vycházet jen v případě nutnosti a se svolením a v doprovodu blízkého mužského příbuzného. Muž může ženě zakázat opustit dům či návštěvu jejích rodinných příslušníků v domě manžela.⁶⁸ Takovéto jednání pachatele, byť bude po subjektivní stránce vycházet z přesvědčení pachatele, že jedná v souladu se svou vírou a islámským právem, bude v podmínkách českého právního řádu

⁶⁸ Al-Misri, Ahmad ibn Naqib. *Reliance of the Traveler: A Classical Manual of Islamic Sacred Law*. Beltsville: Amana Publication, 2008, str. 542-546.

znamenat naplnění skutkové podstaty trestného činu omezování osobní svobody. Projevem náboženského extremismu je právě snaha o naplňování tohoto práva na území ČR v rozporu s právním řádem.

8. Ublížení na zdraví (§ 146 odst. 2 TZ) a těžké ublížení na zdraví (§ 145 odst. 2 TZ)

(1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) na těhotné ženě,

b) na dítěti mladším patnácti let,

c) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,

d) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo

e) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

V případě ublížení na zdraví spáchané islámským radikálem na oběti křesťanského nebo židovského vyznání či na osobě bez vyznání z důvodu jejího vyznání (či ateismu) bude takové jednání trestné podle kvalifikované skutkové podstaty § 146 odst. 2 písm. e) TZ.

9. Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ)

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,

c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo

d) páchá-li takový čin po delší dobu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo

b) smrt.

Výklad pojmu „týrání“:

- týká se osob blízkých a jiných žijících ve společném obydlí;
- soudní praxe pod tímto pojmem rozumí zlé nakládání s osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (může jít o bití, pálení či jiné tělesné poškozování, ale i psychické a sexuální násilí, vydírání nebo zneužívání, vyhrožování, nucení k ponižujícím úsluhám, k žebrotě nebo činnostem, které týranou osobu neúměrně fyzicky nebo psychicky zatěžují apod.). Trvalost pachatelova jednání je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání. Nevyžaduje se, aby se jednalo o jednání soustavné nebo delší dobu trvajících, stejně jako není pro danou právní kvalifikaci vyžadován vznik následků na zdraví.

Na rozdíl např. od trestného činu omezování osobní svobody k zahájení trestního stíhání podle § 199 TZ není třeba souhlasu poškozené/ho.

Hypotetický příklad skutkové podstaty:

Pachatel zbil manželku, což mělo za následek ublížení na zdraví. Spojitost s islámským radikalismem je založena pohnutkou pachatele, který během výslechu odkazoval v rámci své obhajoby na její neposlušnost (opakovaně mu odmítla pohlavní styk) a svá práva manžela založená právem *šaría*. Konkrétně obhajoval tento postoj odkazem na povinnost manželky dle práva *šaría* umožnit manželovi pohlavní styk kdykoli on ji k tomu vyzve a dále na koránskou súru 4:34: „Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Alláh dal přednost jedněm z vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých (ženám). A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Alláh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je! Jestliže vás jsou však poslušny, nevyhledávejte proti nim důvody! A Alláh věru je vznešený, veliký.“

Dále není možné v podmínkách manželského svazku dle práva *šaría* znásilnit manželku, neboť dle *šaría* není oprávněna manželovi pohlavní styk nikdy odmítnout.⁶⁹ Takové jednání pachatele vůči manželce v podmínkách českého právního řádu by naplňovalo znaky skutkové podstaty trestného činu **znásilnění** (trestný čin proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti dle Hlavy třetí § 185 TZ).

⁶⁹ Až na koránem specifikované výjimky – vážné překážky, jako např. pokud zdravotní stav ženy neumožňuje pohlavní styk.

10. Pohlavní zneužití (§ 187 TZ)

(1) Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

Příklad skutkové podstaty:

Jsou zdokumentované případy pedofilie mezi uprchlíky, případy dětských nevěst (vč. těhotných) a jejich setkání s manžely v uprchlických táborech v evropském právním prostoru.⁷⁰ Jednání je obhajováno z pozice příslušnosti k islámskému právu šaría, které umožňuje pohlavní styk i uzavření manželství s dívkou od 9 let jejího věku.

11. Nebezpečné vyhrožování dle § 353 tr. zákoníku

Objektem přečinu nebezpečného vyhrožování, který je taktéž úmyslný trestný čin, je zájem na ochraně jednotlivce proti některým závažným výhrůžkám. Objektivní stránku představuje jednání spočívající ve vyhrožování, přičemž obsah výhrůžky je konkretizován (buť alternativně) usmrcením, těžkou újmou na zdraví (§ 122 odst. 2 TZ) nebo jinou těžkou újmou. Jiná těžká újma musí být co do své závažnosti hodnocena jednak s přihlédnutím k těžkým újmám v tomto ustanovení výslovně uvedeným, tj. usmrcení, těžká újma na zdraví, a jednak ke konkrétním okolnostem případu s přihlédnutím i k tomu, jak subjektivně pociťuje újmu ten, komu je vyhrožováno. Vyhrožováním jinou těžkou újmou může být např. vyhrožování způsobením škody velkého rozsahu nebo škody na věci vysoké umělecké hodnoty, ke které má poškozený citový vztah. Stejně tak se může jednat o újmu nemajetkové povahy, jako je vyhrožování usmrcením nebo těžkou újmou na zdraví osobě poškozenému blízké, únosem osoby blízké apod.⁷¹

Dle judikatury dále musí být vyhrožování způsobilé vzbudit důvodnou obavu – tou se rozumí vyšší stupeň tísnivého pocitu ze zla, kterým je vyhrožováno. Důvodná obava však nemusí vzniknout, avšak její vznik musí být reálný, proto je třeba pečlivě hodnotit povahu a závažnost vyhrožování, neboť je třeba odlišit nebezpečné vyhrožování od projevů, při kterých bylo použito silných slov, ale ve skutečnosti o nic závažnějšího nešlo. Zda je vyhrožování způsobilé v jiném vzbudit důvodnou obavu, je třeba posuzovat

---

⁷⁰ <http://www.bbc.com/news/world-europe-34573825>

⁷¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16.7.2014, sp. zn. 8 Tdo 1415/2013.

se zřetelem ke všem konkrétním okolnostem případu, zejména k povaze výhrůžky, k fyzickým a charakterovým vlastnostem pachatele ve srovnání s fyzickými a povahovými vlastnostmi poškozeného, k jejich vzájemnému vztahu. Závěr, zda jde o vyhrůžky způsobilé vzbudit důvodnou obavu z jejich uskutečnění, je nutno posuzovat na základě komplexního posouzení situace.

Pod pojem výhrůžky „jinou těžkou újmou“ lze podřadit hrozby v kvalitě srovnatelné s důsledky, které nastávají v případě usmrcení nebo těžké újmy na zdraví. Patří sem vyhrožování závažnou majetkovou újmou anebo i způsobením újmy nemajetkové, jako je například vyhrožování usmrcením či těžkou újmou na zdraví osobě poškozenému blízké.⁷²

Pokud jde o výhrůžku usmrcením, ta je pachatelem pronášena zpravidla výslovně (verbálně) – nicméně lze takto učinit i konkludentně, např. posunky či názornými gesty, je-li z nich hrozba smrti dostatečně zřejmá, aby jí poškozený porozuměl a mohla v něm vzbudit důvodnou obavu. Jestliže například pachatel vystupňuje svůj výhrůžný verbální projev gestem ruky, jímž naznačuje jeho adresátům podřezání krku, jde o počínání nepochybně dostatečně výmluvné, aby bylo pochopeno jako hrozba smrti. Inkriminovaný posunek představuje lety ustálenou notorietu naznačující usmrcení (obecně) a ve výše uvedeném smyslu je chápán a posuzován dokonce i v mezinárodním měřítku.⁷³

12. Trestně-právní úprava terorismu

V souvislosti s islámským extremismem nečiní právní kvalifikace jednání vykazujícího znaky terorismu výraznější obtíže, z hlediska účelu této práce postačí uvést stručné pojednání ve smyslu toho, jak trestněprávní přístup k této problematice definuje Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR na svém portále.⁷⁴

Těžiště české trestněprávní úpravy terorismu leží v ustanovení § 311 (*teroristický útok*) a v § 312 (*teror*) TZ.

V případě trestného činu teroristického útoku bude nutné prokázat úmysl poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky, narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula nebo trpěla. Následně pak trestní zákoník stanoví chování, jež ve spojitosti s první podmínkou naplní skutkovou podstatu tohoto trestného činu (který zahrnuje několik dílčích skutkových podstat). Pachatelem teroristického útoku může být jak fyzická, tak právnická osoba. Naproti tomu u trestného činu teroru uvádí trestní zákoník pouze dva podrobněji nerozvinuté faktory, a to úmysl poškodit ústavní zřízení České republiky (nikoli jej rozvrátit) a jiného úmyslně usmrtit. Tuto úpravu Ministerstvo vnitra charakterizuje jako „tvrdé jádro“ trestněprávního postihu terorismu. Pachatelem teroru může být

⁷² Šámal a kol. Trestní zákoník II, Komentář, C. H. BECK, 1. vydání, str. 2999, obdobně i dle judikatury -Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9.10.2013, sp. zn. 3 Tdo 1042/2013.

⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9.10.2013, sp. zn. 3 Tdo 1042/2013.

⁷⁴ <http://www.mvcr.cz/clanek/trestne-pravni-uprava-terorismu.aspx>

pouze fyzická osoba. Obvykle se uplatní jednočinný souběh obou skutkových podstat, zejména pokud pachatel trestného činu teroru zasáhne též jiné chráněné zájmy, uvedené v § 311 TZ.⁷⁵

Na tyto trestné činy se vztahuje zásada univerzality, takže spáchal-li takový trestný čin cizí státní příslušník nebo osoba bez státní příslušnosti, která nemá na území České republiky povolený trvalý pobyt, bude se tento skutek posuzovat dle české právní úpravy.

Jak se dále uvádí ve stanovisku Ministerstva vnitra, v případě kdy by se pachateli nepodařilo prokázat úmysl poškodit ústavní zřízení České republiky (či jiné zákonné podmínky vymezené v § 311 TZ), může být pachatel takovýchto trestných činů potrestán podle jiných trestněprávních norem, jež „hlídají“ jakési „předpolí“ vlastního terorismu. Těmito trestnými činy mohou být trestné činy dle § 140 (vražda), § 149 (mučení a jiné nelidské a kruté zacházení), § 172 (zavlečení), § 174 (braní rukojmí) a § 175 (vydírání) TZ, trestné činy obecně nebezpečné, ale i některé trestné činy proti majetku či trestné činy hospodářské.

Příklady skutkové podstaty:

Příkladem je možno uvést pokus o teroristický útok spáchaný 2 ozbrojenými příslušníky Islámského státu ve státě Texas na objekt, kde se konala Výstava obrazů proroka Mohammeda zaměřená na svobodu projevu.⁷⁶ V daném případě naštěstí došlo pouze k zapálení ohně v objektu a zranění jednoho člena ostrahy. Větším škodám na životech a majetku bylo zabráněno v důsledku rychlého zásahu policie a jednotek SWAT. Oba útočníci přestřelku s bezpečnostními složkami nepřežili.⁷⁷

Dle médií bojovník IS následně tweetoval: „Dva z našich bratrů právě zapálili oheň na umělecké výstavě Proroka Mohammeda,“ a „Mysleli si (pořadatelé akce), že jsou v Texasu v bezpečí před Islámským státem“.

Jeden z ozbrojenců několik dnů před útokem tweetoval: „Nechť nás Alláh přijme jako mudžahedíny.“⁷⁸

Dalšími podobně motivovanými útoky v reakci na zveřejněné karikatury Mohammeda byly tyto: násilné útoky na švédskou a dánskou ambasádu v syrském Damašku z února 2006, útoky na redakci Charlie Hebdo v listopadu 2011 (12 mrtvých, 13 zraněných). V únoru 2015 islámský radikál zastřelil jednoho člověka a 3 zranil v Kodani při útoku na debatní akci ke svobodě projevu.

V této souvislosti je namístě uvést další projev extremismu z listopadu 2015 – přípravný zápas v Istanbulu proti Řecku (0:0), kdy během probíhající minuty ticha jako piety za oběti teroristického útoku

⁷⁵ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání, Praha, C.H.Beck, 2012, str. 3064.

⁷⁶ Tato akce je považována za kontroverzní, neboť část americké veřejnosti ji považuje vzhledem ke všem okolnostem za nevhodnou a zbytečnou provokaci, jiní zdůrazňují (a je i stanoviskem pořadatelů akce) nutnost trvat na existenci svobody projevu ve smyslu prvního dodatku Ústavy a nenechat se od výkonu tohoto práva zastrašit ze strany radikálních vyznavačů islámu. Opačných postup by byl dle organizátorů akce nepřijatelným ústupkem amerického práva právu šaría.

⁷⁷ <https://www.rt.com/usa/255297-texas-suspects-shot-mohammed/>

⁷⁸ Bojovníci v džihádu, kteří padnou v boji a na které dle koránu za tuto oběť čeká ze strany Alláha nejvyšší odměna – blažený život v ráji po boku proroka Mohammeda.

v Paříži turečtí fotbaloví fanoušci pískali a někteří dokonce skandovali heslo „Alláhu Akbar“. ⁷⁹ Takové jednání může v individuálně prokázaných případech naplnit skutkovou podstatu trestného činu projevu sympatií dle § 404 TZ. Stejně tak je možno klasifikovat jednání palestinských a dalších radikálních muslimů z jiných částí světa radostně oslavujících právě spáchané teroristické útoky na americké cíle 11. září 2001. ⁸⁰

Za pokus o spáchání trestného činu teroristického útoku byl v Austrálii odsouzen dosud nejmladší islamista ve věku pouhých 15 let plánující setnout hlavy policejním důstojníkům účastným na veřejné policejní přehlídce v Melbourne. Dle obžaloby plánoval doslova „masakr“ a o tomto svém záměru informoval v tisících on-line zprávách další australské džihádisty. Mladíkovi bylo prokázáno napojení na bojovníky Islámského státu, kteří verbují další členy. Dle výpovědí svědků se jednalo o chlapce z normální rodiny s dobrým vztahem k rodičům. Zároveň je znepokojující, že mladý delikvent byl pro své radikální projevy a agresivní chování v minulosti účastníkem programu pro deradikalizaci, avšak očividně program v případě tohoto mladistvého pachatele nepřinesl očekávaný efekt. ⁸¹

Dále je zaznamenán případ první ženské islamistické sebevražedné atentátnice (občanky EU) na území Evropské unie, a to v souvislosti s pařížskými útoky z letošního roku ⁸². Narodila se v Paříži roku 1989 marockým rodičům, studovala na univerzitě Paula Verlaina a před radikalizací naopak na okolí působila jako spořádaná, milá a komunikativní osoba.

V. Ideová východiska islámského radikalismu

Pro všechna islamistická hnutí, skupiny i jednotlivce je společným jmenovatelem jejich ideologií mj. snaha o nastolení hegemonie a nadvlády islámského práva *šaría* na úkor lokálních právních řádů, přičemž k tomuto fenoménu v praxi přistupují často velmi svébytně – nesystematicky a vedeni pragmatickými pohnutkami. Mezi islámskými politickými i duchovními autoritami a vykladači islámu dlouhodobě hraje zásadní roli spor o to, zda mají být korán a sunna vykládány (arab. *tafsír* – nauka o výkladu Koránu) doslovně či symbolicky, alegoricky nebo modernisticky. Symbolický výklad volí představitelé liberálních a reformních myšlenkových proudů, naopak fundamentalisté trvají na doslovném výkladu koránského textu, včetně jeho medínské části. *Šaría* samotná je enormně rozsáhlý soubor vysoce detailních norem pro život muslima i společnosti. Pramenem práva *šaría* jsou texty náboženské povahy – korán a sunna – a *šaría* tedy umožňuje poměrnou diverzitu co do jejich výkladu i aplikačních pravidel. I přesto lze nicméně konstatovat, že výklady čtyř klasických doktrinálních škol *šaríí*, jak bude popsáno dále, je možno považovat za islámskou ortodoxii a v současných islámských

⁷⁹ http://fotbal.idnes.cz/turecti-fotbalovi-fanousci-piskali-behem-minuty-ticha-za-pariz-pvh-/fot_reprez.aspx?c=A151118_014302_fot_reprez_pes

⁸⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=G-p1LEBAujE>

⁸¹ <http://www.bbc.com/news/uk-34423984>

⁸² <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/386872-mila-a-vesela-popisuji-sousedu-prvni-evropskou-sebevrazednou-atentatnici.html>

zemích platí jako hlavní (i když pod vlivem západních kodexů nikoli jediný) ideologický zdroj jejich právních řádů a ústav.

1. Islámské právo *šaría*

Šaría je nedílnou součástí islámského náboženství, přesněji řečeno je výrazně kazuistickým a normativním vyjádřením islámské doktríny a jako taková je určena k přímé aplikaci na veškeré aspekty života muslima, na právní i další vztahy, do kterých muslim vstupuje. Ve státovédní koncepci práva *šaría* nenajdeme evropským historickým vývojem společenského uspořádání postupně vydobytý a dnes již samozřejmý a zakořeněný *dualismus* (odluku) státu a církve. S ohledem na tyto skutečnosti ani samotný *islám* není možné uspokojivě obsáhnout pouze pojmem náboženství, ale komplexnější a přesnější je náhled na islám jako na pevnou jednotu víry, práva, kultury, ekonomického řádu a politické ideologie.⁸³

V uvedeném významu je *šaría* doktrinálně definována jako jediná možná cesta pro správný život jako takový ve všech jeho aspektech – náboženských, sociálních, rodinných, ekonomických apod. Jako univerzální normativní řád *šaría* obsahuje metafyzické prvky, zvyky, stejně tak předpisy rituální, hygienické, etické, právní, ekonomické a další a je výrazně kazuistická. Normy právní pak v rámci systému *šaría* zastupuje islámská právní věda a pozitivní právo nazývané v odborné terminologii *fiqh*.

Jak už bylo řečeno, *šaría* se vyznačuje značně heterogenní povahou. Vedle rozdělení na sunnitskou a šíitskou větev je to způsobeno i koexistencí čtyř hlavních doktrinárních právních škol (sg. *madhhab*, pl. *madháhib*) zformovaných již mezi 7. a 9. stol. n. l. – hanafijské, malikovské, šáfiovské, hanbalovské.⁸⁴ Právní školy se v tomto období konstituovaly kolem svých zakladatelů-právníků (příp. jejich žáků), tzv. *mudžtahidů*, kteří jsou považováni za vzor dokonalých znalců a vykladačů islámského práva vzdělaných i v řadě dalších humanitních oborů. Právní otázky jsou uvnitř *madhhabů* řešeny ve světle spisů těchto *mudžtahidů* a dalších jejich uznávaných právníků-učenců a doktrinárních kompendiích těchto škol. Slovy Kropáčka tyto právní školy „představují již několik set let obecným konsensem přijímanou pluralitu pravd v rámci jedné ortodoxie.“⁸⁵

2. Salafismus a wahábismus

Zejména salafismus je ideový proud přítomný v tradici islámu a islámské společnosti poměrně konstantně, jeho nositeli byli např. zakladatel jednoho ze čtyř *madhabů* Ahmad Ibn Hanbal z 9. stol. (hanbalovská škola islámského práva), vlivný středověký muslimský učenec Ibn Tajmíj a puristický reformátor z 18. stol. Muhammad Abd al-Wahháb. Hlavním principem je návrat k ortopraxi ctihodných

⁸³ Osina, P. Základy islámského práva. Praha: Leges, 2012, str. 25.

⁸⁴ Sunnitě rozlišují čtyři základní právní školy (*madhhab*y). Každý *mazhab* je nazýván podle jména svého „zakladatele“. Jsou to *madhhab*y: hanífovský (rozšíření: Turecko, Pákistán, Balkán, centrální Asie, Indický subkontinent, Čína a Egypt), šáfiovský (Arábie, Indonésie, Malajsie, Egypt, Somálsko, Eritrea a Arabské státy Perského zálivu, Palestina, východní Egypt, Indie, Singapur, Libanon, kurdské oblasti), málikovský (severní Afrika, muslimské části severní Afriky a některé státy Perského zálivu), hanbalovský (Saúdská Arábie). U šíitů (Írán, částečně Irák) existuje zase např. džafaríovský *madhhab*.

⁸⁵ Kropáček, L. Duchovní cesty islámu. Praha: Vyšehrad, 2003, s. 119.

předků (*as-salaf as-sálíh*) a koncept Boží jedinečnosti (*tauhíd*), což znamená jedinstvo Alláha jako Boha a jím stvořeného řádu světa, v opozici k jakékoli formě polyteismu (Kropáček 1996: 53). Důvodem je obecný úpadkový stav společnosti, doba nevědomosti (džahilíja), mezi muslimy pak odklon od původní duchovnosti, jak ji vykonával Prorok, a jedině islám prostřednictvím práva *šaría* představuje cestu k nápravě jedince i celé společnosti. Nepřípustné je jakékoli tzv. přidružování k Alláhovi (*širk*), čímž jsou míněny nejrůznější pozdější tradice přidružené k původnímu islámu, jako jsou lidové zvyky, modlářství, polyteismus⁸⁶, uctívání hrobů, novoty – např. demokratické uspořádání společnosti (*biddá*) apod. Pramenem islámu a autority je v salafismu pouze korán a hadíthy, na které je kladen mimořádný důraz.⁸⁷ Salafisté neuznávají výlučnou příslušnost k pouze jediné právní škole jako např. wahhábisté v případě hanbalovské právní školy, neboť to může vést k opomenutí legitimní části tradice. Zároveň by každý správný muslim měl být schopen samostatného úsudku (*idžtihád*) na podkladě příslušného verše z koránu nebo pravověrného hadíthu. V případě, že to není možné, se lze opřít o výklad učiněný některým ze znalců islámu (*mudžtahid*).

Zakladatel wahhábismu, státní verze sunnitského islámu Saudské Arábie, Muhammad Abd al-Wahháb definuje principy wahhábismu jako směr vymezující se vůči níže uvedeným společenským jevům a tendencím v přístupu k islámu, vůči všemu co je dle al-Wahhába „neislámské“:

„1) přidružování kohokoliv a čehokoliv k Bohu; 2) dovolávání se zprostředkování k Bohu (zejména prostřednictvím svatých); 3) pochybnosti o tom, že nemuslimové jsou nevěřící; 4) soudy na základě neislámského práva a víra v to, že takové právo je nadřazené právu božímu; 5) nenávisť k čemukoliv, co prováděl Prorok Muhammad; 6) vysmívání se islámu nebo Muhammadovi; 7) používání nebo schvalování

⁸⁶ Za nepřijatelný polyteismus muslimové považují dokonce i křesťanství s jeho učením o Svaté trojici.

⁸⁷ *Korán* je svatou knihou muslimů a jako takový je primárním pramenem islámského práva, ačkoli není kodexem v našem slova smyslu, ale spíše návodem pro správný život. *Korán* je dle islámské doktríny kompletním a dokonalým „slovem božím“, které Alláh seslal (postupně zjevil) Mohammedovi, aby výlučně tímto božím zákonem a žádným jiným bylo upraveno veškeré jednání lidí, neboť člověk sám je tvor nedokonalý, v důsledku čehož i jeho výtvoř – právní systémy – by trpěly stejnou nedokonalostí. *Korán* lze zjednodušeně rozdělit do dvou hlavních částí – tzv. *mekánský korán*, popisující zjevení, kdy Mohammed působil jako kazatel nového náboženství v Mekce, a z hlediska této práce relevantnější *tzv. korán medínský* z období po odchodu Mohammeda od Medíny (*hidžra*) a jeho působení jako politika, vojevůdce, dobyvatele a šířitele islámu, kde nalézáme většinu konkrétních norem právní povahy (příkazy, zákazy, návody apod.).

Sunna pak znamená tradici, zvyklost, záznam toho, co Prorok řekl, schválil, udělal. Obsahuje značné množství závazných pravidel a vzorů v *koránu* neuvedených či specifikuje normy tam vyjádřené jen obecně, a tím reguluje chování muslima v široké řadě právních vztahů i všech oblastech osobního života, mnohokrát s neobvyklou detailností. V případě řešení konkrétního právního problému se primárně hledá odpověď v koránu a až následně v sunně. Nositelem sunny jsou tzv. *hadíthy* – jednotlivé zprávy, příběhy ze života Mohammeda. Závaznost *sunny* stanovuje výslovně *korán*: „Ani věřícímu ani nevěřícímu není dána volba v záležitostech jejich, jakmile Alláh a jeho Posel věc jednou rozhodli.“ (Korán, súra 33:36)

magie; 8) podpora nevěřících v boji proti muslimům; 9) víra v to, že někdo má právo přestat praktikovat islám; 10) odvrácení se od islámu zanedbáváním jeho studia či praxe.⁸⁸

3. Ibn Tajmíja – duchovní otec islámského radikalismu

Ibn Tajmíja (1263-1328) byl středověkým učencem z doby mongolských nájezdů na Blízký východ žijícím v syrském Damašku, jehož učením se prolíná silná snaha o obrození *šaría*, potlačené vládou slabě islamizovaných vládců (mamlúků, Mongolů, beduínských kmenů). Zároveň propagoval tzv. *otevření bran idžtihádu*⁸⁹, aby *šaría* pružněji reagovala na požadavky *ummy* (společenství věřících) a byla po očištění od novot nadále vedena principem všeobecného blaha. Jak uvádí Mendel, Tajmíja měl za to, že: „Společnost má sama nejlepší schopnost určit, zda je vládce spravedlivý a zda jeho exekutivní a legislativní praxe neodporují šaríaťskému ideálu. Čím blíže je světský vladař svým chováním k ideálu Prorokovy praxe a vlády (po něm následujících) čtyř „správně vedených“ chalífů, tím větší morální právo má prosazovat šaría a vynucovat si na příslušnících *ummy* chování v souladu s ní.“⁹⁰

Kropáček k odkazu Ibn Tajmíji, jako vlivného *ulamá* (islám. učenec) muslimské společnosti žijící pod nadvládou cizí mongolské entity (před konverzí k islámu s jejím vlastním právem *jasa*), uvádí následující: „Tehdejší významný teolog a právník hanbalovského právního směru Ibn Tajmíja rozpoznal, jak důležitá je *šaría* pro islámskou identitu a pro její uchování i v cizím prostředí. Dnes patří k nejcitovanějším islámským autoritám a myšlenky o právní identitě muslimských menšin jsou nastolovány v rozsáhlých polemikách.“⁹¹

Pokud se jedná o učení džihádu mečem, považoval jej za nanejvýš důležitou povinnost každého muslima, v souladu s hanbalovským madhhabem jako šestý pilíř víry, a to nejen v obranném smyslu, ale i jako násilnou ofenzívu proti všem, kdo neuposlechli výzvy ke konverzi k islámu. Džihád považoval za nejvíce ušlechtilý činvyjadřující lásku a plné oddání se Alláhovi a poukazoval na „nejvíce hodnověrné hadíthy Bucháří a Muslim, dle kterých půst bez přerušení a noc strávená nepřetržitou vroucnou molitbou jsou jediné bohulibé skutky, které jsou srovnatelné s účastí na bojovním džihádu.“⁹²

Jak uvádí Mendel: „Hanbalismus a jeho interpretace Ibn Tajmíjou, z něhož si vzali příklad mnozí ideologové 18. – 20. stol., se nakonec prosadil prostřednictvím Sajjida Kutba a Abú Alá Maududího a díky nim i jako studnice idejí dnešního islámského fundamentalismu.“⁹³

⁸⁸ Ibn Abd al-Wahháb, M. (1965): *Kitáb kašf aš-šubahát fi 't-tawhíd*. Al-Qáhira: al-Matbaca 's-salafíja wa mak-tabatuhá, str. 55-56. Citováno dle: Beránek (2007), str. 45.

⁸⁹ Interpretace koránu a sunny na základě vlastního kvalifikovaného úsudku.

⁹⁰ Mendel, str. 125.

⁹¹ Předmluva prof. Kropáčka k: Potměšil, J. *Šaría. Úvod do islámského práva*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012, str. 11.

⁹² Mendel, str. 127.

⁹³ Mendel, str. 124.

Ono přesvědčení o majetnictví pravdy, o znalosti pravdy absolutní, tato absolutní víra mají tak v podmínkách islámského radikalismu blízko k přesvědčení o nutnosti tuto pravdu a cíle víry celospolečensky (ergo omnes) prosadit, a to i násilnou formou v případě salafistického džihádismu.

Islámské právo *šaría* v tomto smyslu rozvinulo koncepci rozdělení světa na „příbytek islámu“ (*dár al-islam*, tedy země, kde se uplatňuje *šaría*), „příbytek války“ (*dár al-harb*, země, kde lidé žijí v bludu a bude pro islám dříve či později získána) a *dům tzv. mírových dohod* (*dár as-sulh*, země míru nebo příměří nebo také území, kde si místní nemuslimské skupiny mohou svobodu vykoupit placením jakési daně-tributu (džizíja) islámské říši). *Dům války* je tak územní prostor určený pro stálou expanzi islámu ať už misijní činností, nebo ozbrojeným bojem. V plném rozsahu, tj. pro všechny adresáty a předměty (oblasti) právní úpravy, je aplikace *šaría* možná v *dar al-islam*.

4. Júsuf Qaradáwí (nar. 1926)

Byl profesorem práva *šaría* a islámské exegetiky na univerzitě Al-Azhar v Egyptě a v Kataru, ulámá, který měl zájem na propojení tradičních zásad *šaría* s realitou a potřebami moderní doby, zejména započal se zveřejňováním tzv. on-line *fatew*. Jak uvádí Mendel, pojmenoval dokonce celé právní odvětví –právo, které reflektuje realitu (arab. *fiqh al-wáki*). Byl známý zejména pro své působení ve vlastní pravidelné relaci „Šaría a život“ na katarské televizi Al-Džazíra, sledované desítkami miliónů muslimů po celém světě. Názorově byl blízko zejména ideologii Muslimského bratrstva. Qaradáwího zastává kritický postoj vůči Západu a zejména vůči Židům, schvaluje trest smrti pro odpadlictví od islámu i bití žen. Od roku 1999 je mu zapovězen vstup na území USA a od roku 2008 i do Spojeného království, v březnu 2012 se připojila i Francie. V otázce džihádu mečem nicméně upřednostňuje, aby klasický útočný džihád mečem nahradil misijní džihád prostřednictvím moderních technologií, jako je televize, internet, satelitní vysílání, a též tzv. ekonomický džihád (bojkot izraelského zboží). Na druhou stranu obranný džihád mečem za osvobození islámského území z rukou nevěřících je dle Qaradáwího legitimní a vhodný (Palestina, Čečensko, Kašmír). Obranný džihád chápe jako individuální povinnost každého muslima v dané oblasti vyžadující podporu i ze strany muslimů v zahraničí. S Izraelem má být bojováno všemi dostupnými prostředky. Velmi kontroverzní je Qaradáwího fatwa z roku 2000, ve které schvaluje únosy civilního židovského obyvatelstva jako nástroj pro vyjednávání o propuštění palestinských vězňů z izraelských věznic. Též vyjádřil souhlas s praxí sebevražedných atentáčníků (Palestina, Irák i jinde)⁹⁴, zejména ale proti všem Izraelcům vč. těhotných žen, které považuje též za vojáky a tedy legitimní cíl.⁹⁵ Na druhou stranu Qaradáwí veřejně odsoudil zničení obřích soch buddhů pod ochranou UNESCO v afgánském Bamyanu v únoru 2001 i teroristický útok na World Trade Center 11. září 2001. V českém prostředí je znám zejména svojí publikací o islámském právu *šaría Povolené a zakázané v islámu*, vydanou českou muslimskou obcí pro interní potřeby.

⁹⁴ Mendel, Džihád, str. 257- 259.

⁹⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Yusuf_al-Qaradawi

5. Džihádismus

Ideový zdroj moderních džihádistických hnutí lze nalézt v koncepci džihádu, jež je součástí klasického islámského práva *šaría*. Pojem *džihád* je poměrně mnohoznačný a široký, velmi zjednodušeně jej lze definovat jako snažení o rozvoj víry, včetně ozbrojeného boje. Z hlediska právněteoretického začlenění v právní vědě je hanbalovskou právní školou považován za šestý pilíř islámské víry⁹⁶ (v rámci odvětví islámského práva zvaného *ibadát*, souboru povinností člověka k Bohu). Právní kodifikace se pojem dočkal v posledním desetiletí 7. století a aktivně byl dotvářen v průběhu 1. poloviny 8. století v reakci na mohutnou expanzi islámského chalífátu a potřebu správy v nově dobytých územích. *Džihád* je dle klasické *šarii* kolektivním úkolem *ummy*⁹⁷, jehož cílem je islamizace celého světa, a globální mír a sociální spravedlnost tedy přichází pouze s výlučným podřízením se všem islámu.⁹⁸ Dle Mendela *džihád* (účast na džihádu) nikdy nepřestal být jedním ze základních právních předpokladů pro to, aby člověk mohl být považován za plnohodnotného muslima, nikdy nepřestal být jednou z právně-náboženských povinností.⁹⁹ *Džihád* je aktivním výrazem požadavku na univerzalitu islámu. Doktrína *šarii* rozlišuje 4 druhy *džihádu*:

1. *Džihád srdcem (al-džihád bi'l-kalb)* – Přemáhání hříchu, projevy zbožnosti.
2. *Džihád jazykem (al-džihád bi'l-lisán)* – Podpora a šíření misijní činnosti islámu.
3. *Džihád rukou (al-džihád bi'l-jad)* – Pomoc potřebným, charitativní činnost.
4. *Džihád mečem (al-džihád bi'l-sajf)* – Vedení válek na obranu a šíření islámu.

Koncepce *džihádu* vychází z primárního pramene islámského práva¹⁰⁰.

Mendel ke koncepci *džihádu* uvádí následující: „V případě *džihádu* jsou vrcholem verše obsahující bezpodmínečné nařízení bojovat proti nevěřícím. Bůh je zjevil v posledních měsících života Mohammeda, kdy měli muslimové vojenskou převahu (...) to byly verše, které namnoze rušily platnost všech mírnějších a opatrnějších veršů z předešlých let.“

Korán, súra 9:29: „Bojujte proti těm, kdož nevěří v Alláha a v den poslední a nezakazují to, co zakázal Alláh a Jeho posel, a kteří neuctívají náboženství pravdy, z těch, kterým se dostalo Písma, dokud nedají poplatek přímo vlastní rukou, jsouce poníženi.“¹⁰¹ Poslední věta poukazuje na tzv. status *dhimmí* pro

⁹⁶ šaháda – vyznání víry, salát – rituální modlitba (5x denně), zakát – almužna, daň, saum – půst v měsíci ramadánu a hadždž – pouť do Mekky (alespoň 1x za život). Aplikace těchto pěti pilířů víry v každodenním životě dělá člověka muslimem.

⁹⁷ islámská obec (společenství věřících)

⁹⁸ Osina, P. Základy islámského práva. Praha: Leges, 2012, str. 23.

⁹⁹ Mendel, M. Džihád. Islámské koncepce šíření víry. Brno: Atlantis, 2010.

¹⁰⁰ Dále v téže souvislosti např. korán, súra 4:95: „Nejsou si rovni ti věřící, kteří zůstali sedět doma – kromě těch, kdož jsou neschopní, s těmi, kdož usilovně bojují na stezce Alláhově majetkem svým i osobami svými. Alláh povýšil ty, kdož usilovně bojují majetkem svým i osobami svými, o stupeň výše než ty, kdož zůstali sedět doma. Všem Alláh přislíbil odměnu překrásnou, avšak vyznamenal ty, kdož usilovně bojují, nad těmi, kdož sedí doma, udělením Své odměny nesmírné.“

¹⁰¹ Mendel, M. (1997): Džihád: Islámské koncepce šíření víry. Brno: Atlantis., str. 52 a 53.

jinověrce, „lid Knihy“ (křesťané, židé). Tento a podobně laděné vybrané koránské verše¹⁰² jsou hlavním inspiračním zdrojem moderních džihádistických hnutí.

Kompéndium islámského práva *fiqh* šáfiovského madhhabu „The Reliance of the Traveller“ v sekci Abrogation of previously revealed religions (Zrušení dříve zjevených náboženství)¹⁰³ odkazuje v té souvislosti na tento hadíth Muslim, který považuje za přísně autentický a ve kterém se podává:¹⁰⁴ „*The Prophet said, By him in whose hand is the soul of Mohammad, any person of this Community (rozuměj muslimské), any Jew, or any Christian who hears of me and dies without believing in what I have been sent with, will be an inhabitant of hell.*“ Tamtéž, v sekci A Pure Heart, se k této otázce dále podává vůle Alláha slovy Proroka: „*He who makes an enemy of a friend of mine, I declare war against.*“

Nicméně postoj muslimských autorit k džihádu mečem byl v průběhu historie značně ambivalentní. Někteří ulamá na druhou stranu zastávají názor, že džihád není povinností pravověrného muslima, ale pouze bohubilým činem (*mustahabb*), další chápou džihád výlučně jako vnitřní boj (úsilí) o čistotu duše a hloubku víry.

6. Koncepce islámského státu – globální chalífát (*chilafa*)

Konečným ideovým cílem, ke kterému směřují politické snahy řady soudobých salafistických a fundamentalistických skupin je vybudování dokonalého a jediného spravedlivého uspořádání světa, tzv. islámského státu, globálního chalífátu, zejména i na území neislámských států (v terminologii džihádu na území tzv. příbytku války, *dár al- harb*), kde panuje harmonie a mír podvolením se všem obyvatel právu šaría a islámskému vyznání. Z toho důvodu bude o těchto snahách krátce pojednáno i v této práci. Soudobé iniciativy k vytvoření islámského státu nejsou ničím originálním, koncepcie islámského státu byla vypracována středověkými ulamá a dále rozvíjena v průběhu 20. stol. s tím, že panuje zřejmě všeobecná shoda, že dokonalý islámský stát (buť i regionálního významu) nebyl dosud nikdy na žádném místě nastolen. Ideový zdroj této koncepce nenalzáme v koránu, nýbrž v sunně – prototyp ideálního vedení ummy je Mohammedovo vládnutí v Mekce, Medině a dále ještě (po smrti proroka) doba vlády prvních čtyř pravověrných chalífů. V průběhu historie islámu se nicméně objevila řada modelů islámského státu.

¹⁰² 5: 32, 33, 34: „A kvůli tomuto jsme předepsali dítkám Izraele, aby ten, jenž zabije jednoho člověka - nikoliv pro pomstu na někom anebo za to, že šířil pohoršení na zemi - byl souzen, jako by zabil lidstvo veškeré. A aby ten, kdo oživí jednoho, byl posuzován, jako by oživil lidstvo veškeré. A přišli k nim již dříve poslové naši s jasnými důkazy, avšak mnozí z nich i potom se dopouštěli přestupků na zemi. A odměnou těch, kdož vedli válku proti Alláhu a Jeho poslu a šířili na zemi pohoršení, bude věru to, že budou zabiti anebo ukřižováni či budou jim useknuty jejich pravé ruce a levé nohy anebo budou ze země vyhnáni. A těm dostane se hanby na tomto světě, zatímco na onom světě je očekává trest nesmírný, kromě těch, kteří se kajícně obrátí, dříve než nad nimi získáte moc. A vězte, že Alláh je odpouštějící, slitovný.“

5:35 „Vy, kteří věříte! Bojte se Alláha a hledejte způsob, jímž byste se k Němu přiblížili! A bojujte usilovně na Jeho cestě - snad budete blaženi!“

¹⁰³ Tím je míněno křesťanství a judaismus, které však byly postupně pokřiveny a z toho důvodu Alláh seslal islám ke konečné záchráně lidstva pravou vírou a Mohammeda jako tzv. Pečeť proroků.

¹⁰⁴ The Reliance of the Traveller,

Jedním z nejvýznamnějších teoretiků islámského státu vůbec, usilujících o obrodu a posílení společenského vlivu islámu, byl indický myslitel Sajid Abul A'lá Mawdúdí, kterému se podařilo teoreticky spojit principy islámu s výhodami parlamentní demokracie a jeho systematicky propracované koncepcí **teo – demokracie** slouží jako významný ideový zdroj dnešního politického islámu. Příčinu všech společenských problémů spatřoval v nadřazenosti jednoho člověka nad druhým, člověk by měl druhého člověka ovládat jen způsobem, který umožňuje vůle Boží, z čehož vyplývá Mawdúdího přesvědčení, že islámský stát musí být ve všech ohledech založen na zákonech Alláha vyjádřených prostřednictvím jeho proroka. Legitimita takové vlády vyplývá z faktu, že jako politická instituce vynucuje boží právo. V případě, že taková vláda ale bude svaté boží právo porušovat či znevažovat, není lid povinen jí být poslušen a její zákony nejsou pro lid závazné. Demokratický ráz této koncepce spočívá zejména v tom, že vládnoucí třídu nemají tvořit ulámá (znalci islámu, učenci), ale rozhodnutí má činit celé společenství věřících, jejichž suverenita je podřízena pouze Alláhovi. Zákonodárná pravomoc je v takovém případě omezena pouze na jakési vykladačství koránu a sunny, případně se vztahuje na novodobé otázky neřešitelné analogií z koránu a sunny. Cestu k realizaci tohoto ideálu Mawdúdí spatřoval v islámské revoluci, primárně pokojnou cestou, např. vzděláváním, přičemž násilí sice nevyloučil, ale mělo být jen nejkrajnějším řešením.¹⁰⁵

V současné době je islámská teokracie aplikována v Íránu, vychází při tom z filosofického pojetí ajatolláha Chomejního, vyjádřeného v jeho spisech *Islámský stát – vláda duchovenstva*.

7. Hasan al-Banná a Muslimské bratrstvo

Inspiračním zdrojem řady islamistů je mj. zakladatel Muslimského bratrstva Hasan al-Banná (1906-1949). Razil tezi, že chalífát musí být zachován a z jeho ideálu vzejde nová obrozená umma, která je předurčena k naplnění původního záměru Mohammadovy obce, a to přivést zkaženou společnost zpět k ideálnímu pravzoru, tzv. islámskému řádu. Takového cíle lze dosáhnout jen všezahrnujícím džihádem na cestě Boží. Zjednodušil a zradikalizoval ideje salafíje způsobem, že tyto nabraly na srozumitelnosti pro široké masy egyptské společnosti, nejen pro ulámá a intelektuály. Zároveň zformuloval a v Egyptě uplatňoval politický program v duchu svého přesvědčení, že nesmí nikdy docházet k oddělení státu a náboženství, a k realizaci jeho záměru přidal hnutí i sociální funkci (zakládáním vývažoven, ubytoven, sirotčinců apod.) a vybudoval síť agitátorů. Úsilí sklidilo mezi Egyptany úspěch a koncem třicátých let 20. stol. Bratrstvo disponovalo milionem aktivních stoupenců. Al-Banná byl přesvědčen, že veškerá potřebná pravidla a zásady pro vedení státu lze nalézt v koránu a správných hadíthech. Každý muslim je povinen zřeknout se západního ateistického a materialistického způsobu života a přijmout da'wu – výzvu k přijetí islámu, jež však v pojetí Hasana al-Banná znamená podrobit se vůli generálního vůdce Bratrstva. Dokud tento islámský řád nebude nastolen, je každý pravověrný muslim povinen zúčastnit se ozbrojeného džihádu (šíření da'wy i násilím), neboť společnost je v takovém úpadku, že osvěta a šíření argumentů již nedostačuje a nezbyvá než přistoupit k tomuto nejzazšímu prostředku. Džihád však musí být spravedlivý ve smyslu šaríi, tj. veden čistě náboženskými pohnutkami.¹⁰⁶ Např. k otázce

¹⁰⁵ Osina, P. Základy islámského práva. Praha: Leges, 2012, str. 43.

¹⁰⁶ Mendel, Džihád, str. 218-221.

---

sebevražedných atentátníků se stavěl velmi pozitivně, nejen že chápal tento akt jako nejvyšší nutnou oběť v boji proti bezvěrcům (nepřátelům islámu), ale přímo razil tezi, že smrt v džihádu za Alláha je tím nejkrásnějším, čeho může člověk v pozemském životě dosáhnout.¹⁰⁷

8. Sajjid Qutb (1906 – 1966)

Sajjid Qutb byl egyptský spisovatel, pedagog, básník a vůdce intelektuálů Muslimského bratrstva v padesátých a šedesátých letech 20. století, autor slavné knihy *Milníky na cestě* (nyní přeloženo i do češtiny).

I on vyzývá k nastolení islámského řádu a zřeknutí se rasových a třídních teorií a stejně tak i materialistických idejí, které degradují člověka na zvíře řídicí se jen svými instinkty a touhou po materiálním bohatství a popírající jeho morální a duchovní rozměr. Jak uvádí Mendel, Qutb je přesvědčen, že „mír je všudypřítomný stav, který si přeje Alláh a který platí vždy, když umma žije v rovnováze a v souladu s ideálem šarií (*salám*). Jakékoli vybočení ze stavu *salám* nevyhnutelně přináší krizi a ta končí válkou. Nicméně nepřípustná válka je taková, jejímž cílem je materiální požitok, prosazování zpupnosti vládce a vykořisťování porobeného nepřítele. Proto mohou muslimové vést válku jen za nastolení Božího řádu, což Qutb vřele doporučuje“.¹⁰⁸ Ostře se též vymezuje proti názoru, že džihád má být výlučně obranný, čekající až prvně zaútočí nepřítel, tento přístup dle něj nemůže vést k potřebnému nastolení islámského řádu a s tím související celospolečenské svobodě. Zároveň uznává vhodnost vedení současně všech forem džihádu dle klasického rozdělení dle šarií ve jménu upevňování islámu, míru, dobra a spravedlnosti až k úplnému odstranění „novodobé džahilíje“ (stavu nevědomosti) a dokud tímto slavným džihádem lidstvo nevybojuje celosvětovou Boží sociální spravedlnost.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ Mendel, Džihád, s. 268.

¹⁰⁸ Mendel, str. 234, 235.

¹⁰⁹ Tamtéž, str. 236.

5. Závěr

Islámský radikalismus je aktuálním fenoménem západních společností a jako takový se v těchto zemích s rostoucí tendencí projevuje v širokém spektru trestněprávního jednání. Nepochybně je namístě neopakovat chyby některých západních států s početnou muslimskou menšinou a řádným výkonem státní správy České republiky, v tomto případě zejména orgánů činných v trestním řízení, Armády ČR, Bezpečnostní informační služby aj., řádně a důsledně plnit jednu ze stěžejních funkcí (povinností) státní moci, kterou je zajištění a organizace vnitřní a vnější bezpečnosti a pořádku státu.

V rovině trestněprávní je státní moc povinna vykonávat ochranu státu zejména tím, že extremistické projevy popsané v této práci bude v souladu s trestněprávní úpravou a s dostatečnou znalostí problematiky islámského extremismu náležitě identifikovat, právně kvalifikovat a důsledně bez výjimky vyžadovat jejich postih v trestním řízení. V opačném případě, s přihlédnutím k rostoucí a do značné míry nekontrolovatelné migraci do a v rámci EU, nelze vyloučit i v našich podmínkách vznik radikalizovaných muslimských ghett mimo faktickou působnost státní moci a jejich orgánů, prudký nárůst výše popsané kriminální činnosti, vážné narušení občanské soudržnosti a další nepříznivé následky, vč. zvýšeného rizika teroristických útoků.

6. Použitá literatura:

- Al-Misri, Ahmad ibn Naqib. Reliance of the Traveler: A Classic Manual of Islamic Sacred Law. Beltsville : Amana publications, 2008.
- Bezoušková L. Islámské rodinné právo. Praha: Leges, 2013
- Herczeg, J. Svoboda projevu a ochrana náboženské morálky. In Trestněprávní revue 12/2010
- Herczeg, J. Trestné činy z nenávisťi. 1. vydání. Praha: ASPI a.s., 2008.
- Hrbek, I. Korán. Praha: Československý spisovatel, 2012
- Charvát, J. Současný politický extremismus a radikalismus, Praha: Portál, 2007
- K. Klíma. Listina a její realizace. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2014
- Kropáček, L. Duchovní cesty islámu. Praha: Vyšehrad, spol. s r.o., 2003
- Mendel, M. Džihád. Islámské koncepce šíření víry. Brno: Atlantis, 2010
- Metodický materiál. Extremismus. Nejvyšší státní zastupitelství. Brno, 2009. s. 19. Dostupné na: <portal.justice.cz/nsz/soubor.aspx?id=82741>
- Molek, P. Politická práva. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2014
- Novotný a spol. Nový občanský zákoník – Základní principy a základní pojmy, Praha: Grada, 2014
- Osina, P. Základy islámského práva. Praha: Leges, 2012
- Osina, P. Základy islámského práva. Praha: Leges, 2012
- Philips Bilal: Pravé náboženství, Islámská nadace v Praze 2004
- Philips Bilal: Základy Tauhídu, Ústředí muslimských obcí v České republice
- Potměšil, J. Šaría. Úvod do islámského práva. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012
- Qaradawi Jusuf: Povolené a zakázané v islámu, Islámská nadace v Praze 2004
- Salahuddin Sayedi, Mohamed Ali (vlastním jménem Přemysl Šilhavý) Islám a sekularizace, Praha: 2001
- Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání, Praha, C.H.Beck, 2012
- Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6. vydání
- Výborný, Š. Nenávistný internet vs. právo. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013
- Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 8/1996 Sb. v. s. NSZ
- Wagnerová, E.; Šimíček, V.; Langášek, T.; Pospíšil, I. a kol. Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012

© **Evropské hodnoty z.s. 2016**

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní odborná instituce bránící liberální demokracii.

Naší vizí je svobodné, bezpečné a prosperující Česko ve střední Evropě, která je pevnou součástí Západu.

Pomáháme čelit agresivním režimům, radikalizaci uvnitř společnosti, šíření autoritářských tendencí a extrémistických ideologií včetně islamismu.

Politikům předkládáme odborná doporučení a systematicky sledujeme a hodnotíme jejich práci. Za základní prvky vysoké politické kultury považujeme aktivní občany, zodpovědné politiky a soudržnou společnost, která sdílí hodnoty svobody a demokracie.

Od roku 2005 se jako nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou, věnujeme výzkumné a vzdělávací činnosti. Vedle vydávání odborných publikací a komentářů pro média, pořádáme konference, semináře a školení pro odbornou i širší veřejnost. Na svých akcích zprostředkováváme dialog mezi politiky, odborníky, novináři, podnikateli i studenty.

THINK-TANK EVROPSKÉ HODNOTY

Vlkova 36, 130 00 Praha 3

info@evropskehodnoty.cz

www.evropskehodnoty.cz

facebook.com/Evropskehodnoty